

Europese Aanbesteding low-code oplossing
Kenmerk IUC25-011

In het kader van de Europese aanbesteding Low-code Oplossing (met kenmerk IUC25011) zijn tot en met 05 mei 2026 door partijen onderstaande vragen gesteld.

Bij elke vraag is door IUC Belastingdienst het bijbehorende antwoord vermeld. De vragen en antwoorden vormen met deze Nota van Inlichtingen een integraal onderdeel van de aanbestedingsdocumenten.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
1	Beschrijvend document	Par. 2.1	Pag. 8		“Hosting of volledig On-premises of volledig off-premisses (op basis van een Clouddienst), maar niet hybride.” Vraag: Op basis van welke ervaring en criteria heeft Opdrachtgever besloten dat hybride deployment geen oplossing biedt?	De keuze om hybride deployment uit te sluiten is gebaseerd op de overweging dat hybride omgevingen in de praktijk vaak leiden tot extra complexiteit op het gebied van beheer, beveiliging, integratie en verantwoordelijkheidsverdeling. Dit kan leiden tot hogere operationele lasten en verhoogde risico's in bijvoorbeeld netwerkconfiguratie, identity management en datastromen. Door te kiezen voor een volledig On premises of volledig cloudgebaseerde Oplossing wordt ingezet op een eenduidige architectuur met duidelijke verantwoordelijkheden, betere beheersbaarheid en voorspelbaarheid in prestaties en beveiliging.
2	Beschrijvend document	Par. 2.5.2	Pag. 12		“Tot slot wordt van Opdrachtnemer verwacht dat zij Uitbreidingen van de Licentie(s) van de verworven Componenten beschikbaar stelt. De uiteindelijke groei als gevolg van deze Uitbreidingen mag niet meer bedragen dan 10% van de totale gecontracteerde opdrachtwaarde van de Low- code Oplossing.” Vraag: Kunt u dit verduidelijken met een duidelijk voorbeeld gerelateerd aan beide licentiemodellen?	Deze alinea heeft specifiek betrekking op de Uitbreiding van betaalde Componenten (afgenomen uit de Private Marketplace), Keuze-element 3. Er is derhalve geen relatie met de prijsstelling en de bijbehorende licentiemodellen ten behoeve van de Low-code Oplossing.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
3	Beschrijvend document	Par. 2.5.3	Pag. 12		Onder andere voor de inrichting van de Center of Excellence en het bepalen van het groei- en volwassenheidsmodel (maturity level), is enkel het aantal gebruikers een beperkte indicator. Kunt u nader inzicht geven in: De beoogde applicatie-architectuur (bijv. simpele taakspecifieke apps versus complexe core-systemen); Het verwachte aantal gelijktijdige ontwikkelprojecten en het aantal developers dat op het platform zal acteren; De criteria die bepalen wanneer een use case wel of niet geschikt wordt geacht voor deze Low-code Oplossing De actuele backlog van applicaties die met de Low-code Oplossing gerealiseerd gaan worden?	De Aanbestedende dienst merkt op dat de dimensionering en omvang zoals opgenomen in de Aanbestedingsdocumenten feitelijk losstaan van de inrichting van het Center of Excellence. De genoemde aantallen vormen uitsluitend een algemene indicatie van het verwachte aantal Eindgebruikers van Low-code Applicaties die met de Low-code Oplossing kunnen worden gerealiseerd. a) Uitgangspunt is dat met de Low-code Oplossing geen core-systemen worden gerealiseerd. De Low-code Oplossing wordt ingezet voor ondersteunende en procesgerichte toepassingen. b) Op dit moment kan geen inschatting worden gegeven van het verwachte aantal gelijktijdige ontwikkelprojecten of het aantal DevOps-medewerkers dat op de Low-code Oplossing zal acteren. c) De beoordeling of een (deel)proces met behulp van de Low-code Oplossing kan worden gerealiseerd, wordt bepaald door de betreffende ketenarchitect binnen de organisatie. d) Er is nog geen Backlog beschikbaar van Low-code Applicaties die met de Low-code Oplossing zullen worden gerealiseerd.
4	Beschrijvend document	Par. 2.6	Pag. 13		Beschrijvend document Pagina 13: Omvang financieel Waarom worden hier bedragen inclusief BTW vermeld terwijl in de rest van de documentatie altijd bedragen exclusief BTW zijn gespecificeerd? In het bestek worden op diverse plaatsen bedragen genoemd. De inschrijver interpreteert deze bedragen als louter indicatief en bedoeld als referentiekader voor de prijsvorming/fictieve casuïstiek, en niet als uitsluitende uiterste waarden (zoals een minimaal of maximaal plafondbedrag). Kunt u bevestigen dat deze interpretatie juist is?	De vermelding van bedragen inclusief BTW op pagina 13 van het Beschrijvend Document is bedoeld om een indicatief totaalbeeld van de financiële omvang te schetsen. Dit laat onverlet dat voor de prijsopgave en beoordeling geldt dat bedragen exclusief BTW worden gehanteerd, conform de overige Aanbestedingsdocumenten en Bijlage VI. Prijzenformulier. De in de Aanbestedingsdocumenten genoemde bedragen zijn indicatief van aard en dienen als referentiekader voor de omvang van de opdracht, de prijsvorming en eventuele fictieve casuïstiek. Deze bedragen kwalificeren niet als harde minimum- of maximumbedragen of als plafondbedragen, tenzij dit expliciet in de aanbestedingsdocumenten is bepaald.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
5	Beschrijvend document	Par. 2.6.1	Pag. 14		In de herzieningsclausule staat dat Opdrachtnemer schriftelijk moet onderbouwen dat de Clouddienst een kostenbesparing oplevert ten opzichte van de on-premises situatie. Om een integrale vergelijking (TCO) te kunnen maken, is inzicht nodig in de huidige interne kosten van Opdrachtgever (o.a. hosting, infrastructuurbeheer en overhead). Kan de Opdrachtgever bevestigen dat zij op het moment van migratie alle relevante kostenelementen transparant deelt met Opdrachtnemer, zodat deze de vereiste onderbouwing kan opstellen?	De Herzieningsclausule Cloudtransitie houdt in dat Opdrachtnemer de schriftelijke onderbouwing verzorgt waaruit blijkt dat toepassing van een clouddienst leidt tot een kostenbesparing (out of pocket kosten) ten opzichte van de On-premises situatie. De uiteindelijk te betalen Vergoedingen aan Opdrachtnemer dienen in iedergeval gelijk of lager zijn dan de te betalen Vergoedingen voor de gebruikte en beëindigde delen van de On-premissie Low-code Oplossing. Interne kosten (van Opdrachtgever) worden hierbij niet meegerekend.
6	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.2.7	Pag. 14	GUE 38	De volgende standaard webbrowsers dienen minimaal te worden ondersteund: • Google Chrome; • Microsoft Edge. Vraag: Kunt u aangeven welke versies van de webbrowsers ondersteund dienen te worden?	Opdrachtgever vereist dat de webapplicaties functioneren op gangbare, door de leverancier van de browser ondersteunde versies van Google Chrome en Microsoft Edge. Als referentie geldt op dit moment dat de actuele versies 147.0 betreffen voor zowel Chrome als Edge. Opdrachtgever benadrukt dat dit slechts een momentopname is en dat in de toekomst nieuwere versies leidend zullen zijn. Opdrachtgever gaat ervan uit dat de Oplossing compatibel blijft met de op dat moment gangbare en ondersteunde browserversies, zonder dat hiervoor significante aanpassingen noodzakelijk zijn.
7	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 4.6.1	Pag. 22	UE 6	De link bij de beschrijving van UE6 werkt niet ("pagina niet gevonden"). Vraag: kunt u de informatie inzichtelijk maken?	De juiste link is: https://www.forumstandaardisatie.nl/onderwerpen/veilig-internet/streefbeeldafspraken De definitieve versie van Bijlage A. zal hierop worden aangepast.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
8	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 3.4.4	Pag. 17	GUE 55	Kan hier, ter verduidelijking, een voorbeeld van worden gegeven?	GUE 55 houdt in dat de Low-code Oplossing moet kunnen functioneren binnen een OpenShift-namespace waarin het instellen van resource requests en limits verplicht is. Dit betekent dat alle Componenten van de Low-code Oplossing moeten kunnen draaien binnen vooraf gedefinieerde resourcegrenzen voor CPU en geheugen, zoals gebruikelijk binnen een beheerde OpenShift-omgeving. Voorbeeld: Binnen een namespace kan door de Opdrachtgever de volgende configuratie zijn ingesteld: Voor alle containers is het verplicht om minimaal een CPU en geheugenaanvraag ('request') op te geven, bijvoorbeeld: - CPU request: 100m - Memory request: 256Mi Daarnaast geldt een maximum ('limit'), bijvoorbeeld: - CPU limit: 500m - Memory limit: 512Mi Een container binnen de Low-code Oplossing moet dan bijvoorbeeld worden gedefinieerd als: requests: - cpu: 100m - memory: 256Mi limits: - cpu: 500m - memory: 512Mi De Low-code Oplossing moet: - correct functioneren binnen dergelijke grenzen; - geen pods deployen zonder expliciete resource requests en limits; - en niet vereisen dat deze beperkingen worden uitgeschakeld of aangepast. Indien meerdere Componenten (bijvoorbeeld runtime, services, build-processen) worden ingezet, dienen al deze componenten aan deze vereisten te voldoen.
9	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 3.4.10	Pag. 53	UE 66	Het is ons niet geheel duidelijk wat hier precies bedoeld wordt. Zijn hier eisen van toepassing die niet in de conceptovereenkomst zijn opgenomen?	Opdrachtnemer dient gedurende de looptijd van de Overeenkomst te voldoen aan alle Uitvoeringseisen (Bijlage A. Specificatie van de Opdracht maakt onlosmakelijk onderdeel uit van de af te sluiten Overeenkomst). Met betrekking tot UE 66 betekent dit dat Opdrachtnemer gehouden is aan de ISV voorwaarden zoals gepubliceerd op de website: https://www.pianoo.nl/nl/themas/maatschappelijk-verantwoord-inkopen/ketenverantwoordelijkheid/over-2

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
10	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 3.4.10	Pag. 54	UE 67	Het is ons niet geheel duidelijk wat hier precies bedoeld wordt. Zijn hier eisen van toepassing die niet in de conceptovereenkomst zijn opgenomen?	Opdrachtnemer dient gedurende de looptijd van de Overeenkomst te voldoen aan alle Uitvoeringseisen (Bijlage A. Specificatie van de Opdracht maakt onlosmakelijk onderdeel uit van de af te sluiten Overeenkomst). Met betrekking tot UE 67 betekent dit dat Opdrachtnemer (gedurende de looptijd van de Overeenkomst) dient te voldoen aan de verplichtingen welke voortvloeien uit hoofde van de bepalingen in inzake de arbeidsbescherming en de arbeidsvoorwaarden die gelden in het land waar de opdracht wordt uitgevoerd, zoals bedoeld in artikel 2.81 lid 2 Aw2012.
11	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.1.6	Pag. 8	UE 1	Wat wordt in deze context bedoeld met Air-gapped? Kunt u dit verduidelijken met een voorbeeld waarin ook meerdere tenants zijn opgenomen?	Binnen deze aanbesteding wordt onder 'Air -gapped' verstaan dat de Low-code Oplossing moet kunnen functioneren binnen een omgeving waarin het Red Hat OpenShift platform geen directe verbinding heeft met externe publieke netwerken voor runtime-operaties. Dit houdt in dat: • Container images, libraries en andere artefacten niet direct vanuit externe bronnen worden opgehaald; • Deze via een gecontroleerd proces (bijvoorbeeld via een bastion server) intern beschikbaar worden gemaakt in een door de Opdrachtgever beheerde registry (zoals Harbor), inclusief Vulnerability Scanning; • De Low-code Oplossing uitsluitend gebruikmaakt van deze interne voorzieningen voor deployments en runtime. Daarnaast geldt dat de Opdrachtgever gebruikmaakt van een gecontroleerd model voor uitgaande internettoegang, waarbij: • Uitgaande verbindingen vanuit containers uitsluitend via een centrale internet proxy plaatsvinden; • Alleen verbindingen naar vooraf goedgekeurde en geautoriseerde endpoints (whitelisted) zijn toegestaan; • Deze toegang per omgeving en op aanvraag wordt ingericht en beheerd. Een volledig offline werking zonder enige vorm van externe connectiviteit is daarmee niet vereist. Wel geldt dat: • Externe afhankelijkheden geen directe internettoegang vereisen; • De Low-code Oplossing functioneel moet blijven binnen een afgeschermd omgeving; • Eventuele externe communicatie volledig controleerbaar en configureerbaar moet zijn binnen bovengenoemd proxy model. Voorbeeldsituatie: De Opdrachtgever maakt gebruik van een multi-tenant inrichting waarbij meerdere organisatieonderdelen (bijv. Belastingdienst, Douane, Toeslagen) ieder een eigen tenant hebben binnen dezelfde Low-code Oplossing. In deze situatie: • Draait de Low-code Oplossing op een Air-gapped OpenShift cluster; • Worden container images centraal intern beschikbaar gesteld via Harbor; • Nieuwe images worden extern opgehaald via een bastion server en gecontroleerd voordat deze intern beschikbaar komen; • Tenants gebruiken uitsluitend deze interne artefacten en hebben geen directe toegang tot internet of externe registries; • Indien een tenant externe services nodig heeft (bijvoorbeeld voor updates of validatie), verloopt dit via de centrale proxy, waarbij alleen expliciet toegestane endpoints bereikbaar zijn; • Tenantisolatie (namespaces, RBAC) blijft volledig geborgd ondanks gedeelde infrastructuur.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
12	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 6.3.3	Pag. 37		“Penetratietest en/ of securityscan is uitgevoerd.” Vragen: Wie voert deze test uit? Hoe wordt dat gedaan? En met welke doorlooptijd moeten we rekening houden?	Binnen de Aanbestedende dienst bestaat een team die verantwoordelijk is voor de uitvoering van dergelijke testen. Het is ons (op dit moment) niet duidelijk hoe dat gedaan wordt. De aanvraag voor een dergelijke test wordt uitgezet bij het betreffende team en afhankelijk van de input bepalen zij hoe dit gedaan wordt.
13	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 6.3.4	Pag. 39		In deze zin “Private Marketplace: Ingericht en gevuld met minimaal goedgekeurde gratis Componenten*, inclusief Documentatie, gebruiksbeleid en instructies.” wordt met een asterix ergens naar verwezen. Vraag: Is deze verwijzing voorhanden?	Astrix is per abuis opgenomen. Er is geen verwijzing van toepassing.
14	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 6.3.5	Pag. 41		Bij de initiële bezetting van het CoE op pagina 39 wordt een functie niet benoemd, “Data & Analytics Specialist”, waar vervolgens op pagina 41 wel melding wordt gemaakt voor support en behoefte. Is het de bedoeling van de opdrachtgever dat deze rol ook onderdeel uitmaakt van de initiële bezetting van het CoE?	De Aanbestedende dienst bevestigt dat de rol van Data & Analytics Specialist niet per se onderdeel hoeft uit te maken van de initiële bezetting van het CoE. De behoefte aan deze expertise wordt echter wel onderkend, en deze rol wordt betrokken zodra dit mogelijk en passend is binnen de verdere inrichting en groei van het CoE.
15	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 6.3.5	Pag. 41		Er wordt melding gemaakt van een opleiding platformbeheer. Terwijl hier de rol “platform administrator” niet onder de getrainde personen wordt benoemd. Moet deze worden toegevoegd?	De Aanbestedende dienst bevestigt dat de rol platform administrator dient te worden toegevoegd aan de groep personen die voor de betreffende opleiding(en) in aanmerking komt. Deze rol maakt onderdeel uit van de benodigde expertise voor het uitvoeren van platformbeheer binnen de Low-code Oplossing.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
16	Beschrijvend document	Par. 2.5.2	Pag. 11		Inschrijver constateert dat de scope betrekking heeft op het leveren en realiseren van een productiewaardige low-code oplossing op een on-premises Red Hat OpenShift platform. Kan de Opdrachtgever bevestigen dat de verantwoordelijkheidsverdeling als volgt is afgebakend: a) Opdrachtnemer is verantwoordelijk voor het leveren van de low-code oplossing (softwareproduct), inclusief productspecifieke configuratie, en het bieden van advies, ondersteuning en onderhoud op het softwareproduct; b) Opdrachtgever is verantwoordelijk voor het leveren en beheren van de on-premises OpenShift-omgeving en onderliggende ICT-infrastructuur, en voor de uitvoering van installatie en operationele inrichting binnen deze omgeving; c) Onderhoud en support door Opdrachtnemer ziet uitsluitend op het softwareproduct conform de overeengekomen service levels, en niet op incidenten veroorzaakt door de infrastructuur, OpenShift-omgeving of integraties buiten de invloedssfeer van Opdrachtnemer?	a) Ja. Opdrachtnemer is verantwoordelijk voor het leveren van de Low-code Oplossing, inclusief productspecifieke configuratie en de initiële Installatie van het softwareproduct binnen de door Opdrachtgever beschikbaar gestelde omgeving. b) Ja. Opdrachtgever is verantwoordelijk voor het leveren en beheren van de On-premises OpenShift-omgeving en de onderliggende ICT-infrastructuur. De initiële Installatie van het softwareproduct valt echter onder de verantwoordelijkheid van Opdrachtnemer, zoals aangegeven onder a). c) Ja. Onderhoud en Support door Opdrachtnemer hebben uitsluitend betrekking op het softwareproduct conform de overeengekomen Service Levels, en niet op incidenten die worden veroorzaakt door de infrastructuur, de OpenShift-omgeving of integraties buiten de invloedssfeer van Opdrachtnemer.
17	Beschrijvend document	Par. 4.2.1	Pag. 21		Aantonbaarheid bij inschrijving: De aanbestedingsdocumenten stellen dat 150 punten worden toegekend voor gunningseisen die pas tijdens de uitvoering worden getoetst. Welke concrete bewijsstukken, verklaringen of methodieken dient een inschrijver bij de inschrijving aan te leveren om aan te tonen dat hij op het moment van inschrijven voldoet aan de gestelde gunningseisen, zodat de aanbestedende dienst een gefundeerde beoordeling kan maken voor de toekenning van deze 150 punten?	In totaal kunnen 250 punten voor Kwaliteit worden gescoord (Qmax). Indien een Inschrijving voldoet aan alle Gunnings- en Uitvoeringseisen krijgt hij daarvoor 150 punten. Bij het niet voldoen aan alle Gunnings- en Uitvoeringseisen wordt de Inschrijving ter zijde gelegd. De overige 100 punten zijn verdeeld over de Wensen. In overeenstemming met VE3 verklaart Inschrijver met het doen van een Inschrijving onvoorwaardelijk dient te voldoen aan alle gestelde eisen (Vormvereisten, Gunningseisen en Uitvoeringseisen). Er worden op voorhand geen aanvullende bewijsstukken opgevraagd. Tijdens de verificatiefase (na voornemen tot gunning) kan de aanbestedende dienst relevante toelichtingen of bewijsstukken opvragen.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
18	Beschrijvend document	Par. 4.2.1	Pag. 21		In Hoofdstuk 4 van het Beschrijvend Document (paragraaf 4.2.1) wordt aangegeven dat de toetsing van de gunningseisen pas tijdens de uitvoering plaatsvindt. Inschrijver verzoekt om verduidelijking ten aanzien van de wijze van toetsing en de eventuele consequenties hiervan. A) Kan de Opdrachtgever toelichten welke toetsingscriteria en beoordelingsmethodiek worden gehanteerd tijdens de uitvoering voor deze gunningseisen? B) Wat zijn de consequenties indien tijdens de uitvoering blijkt dat een inschrijver niet (volledig) voldoet aan één of meerdere gunningseisen waarvoor reeds punten zijn toegekend? C) Kan de Opdrachtgever bevestigen of en op welke wijze dit invloed heeft op de eerder toegekende score en de definitieve gunning?	Zie het antwoord op Vraag#17. Aanvullend hierp het volgende: Ad A) De toetsing richt zich op de contractuele naleving van hetgeen door Opdrachtnemer is aangeboden en vastgelegd in de overeenkomst en de daarbij behorende Aanbestedingsdocumenten. Ad B) Indien tijdens de uitvoering blijkt dat Opdrachtnemer niet (volledig) handelt conform hetgeen is aangeboden ten aanzien van de Specificaties (Gunningseisen, Uitvoeringseisen en beantwoording op de Wensen), kwalificeert dit als een tekortkoming in de uitvoering van de Overeenkomst. De eventuele consequenties worden afgewikkeld binnen de daarvoor geldende contractuele bepalingen (met als mogelijke consequentie een ontbinding vna de Overeenkomst). Ad C) Eventuele bevindingen tijdens de uitvoering van de opdracht (fase na definitieve gunning)hebben geen invloed op de eerder toegekende score of de definitieve gunning. De gunningsbeslissing wordt uitsluitend bepaald op basis van de beoordeling van de Inschrijvingen tijdens de beoordelings- en gunningsfase. De afgesloten Overeenkomst is in de contractenfase leidend.
19	Beschrijvend document	Par. 4.2.1	Pag. 21		Transparantie en proportionaliteit van de puntentoekenning: Gezien het aanzienlijke gewicht van 150 punten voor gunningseisen die pas later getoetst worden, verzoeken wij de aanbestedende dienst om te motiveren waarom deze punten volledig vooraf worden toegekend. Afwijkingen op de gunningseisen kunnen ook voor het bepalen van de scooren vooraf grote consequenties hebben. Niet voldoen aan de gunningseisen leid tot uitsluiting, de 150 punten hiervoor wegen dan oneveredig door in de bepaling van de kaliteitsscoren die beïnvloedbaar is.	De verhouding tussen 150 puntne voor het voldoen aan de gestelde eisen (Gunningseisen en Uitvoeringseisen) wordt voldaan aan de minimale kwaliteitseis. De overige 100 punten zijn verdeeld over de Wensen. Wat een totale maximale kwaliteisscore van 250 maakt. Met de verhouding wordt de Prijs/kwaliteitsverhouding vormgegeven (60% prijs (voldoen aan de minimale kwaliteitseis) /40% kwaliteit (beantwoording vna de Wensen)).

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
20	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.1	Pag. 5		Er zijn Low Code platforms (ook leaders binnen het MQ van Gartner) die momenteel een tweetal soorten versies van hun Platform aanbieden, een versie A) de bestaande versie, niet cloud native, niet mobile native, maar wel de versie die bij de meeste van hun klanten draait en een nieuwe versie B) die nog in ontwikkeling is, en die lang nog niet alle functionaliteiten biedt die klanten zoeken. Er is vooralsnog geen (eenvoudig) migratie pad van A) naar B). Om te voorkomen dat zo'n type vender bij de beantwoording van de wensen / eisen, de ene keer antwoord vanuit een versie A) en de volgende vraag vanuit versie B) zouden wij Opdrachtgever willen vragen dat de aanbieder van het LowCode platform dient aan te bieden met de laatste versie van hun platform om zo "misverstanden" te voorkomen	Conform VE8 dient de aangeboden Low-code Oplossing gebaseerd te zijn op één productversie. Een productversie is één afgebakende uitvoering van de aangeboden Low-code Oplossing, inclusief de bijbehorende Release, die als één consistente Low-code Oplossing wordt aangeboden en gebruikt voor alle antwoorden in de aanbesteding. Het Inschrijven op basis van verschillende versies en/of Releases is niet toegestaan.
21	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.1	Pag. 5		In het kader van toenemende geopolitieke ontwikkelingen en digitale soevereiniteit zien wij dat organisaties hier in hun technologiekeuzes rekening mee houden. Kunt u toelichten in hoeverre geopolitieke overwegingen (bijv. herkomst van de leverancier, datatoegang en afhankelijkheden) een rol spelen in deze aanbesteding?	Geopolitieke overwegingen en digitale soevereiniteit zijn door Opdrachtgever verdisconteerd in de vastgestelde eisen en randvoorwaarden van deze aanbesteding, zoals onder meer opgenomen in het Beschrijvend Document en de Specificatie van de opdracht (Bijlage A.) (bijvoorbeeld ten aanzien van on-premises plaatsing, dataverwerking, beveiliging en controle).
22	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 3.4	Pag. 17-18		Kan de Opdrachtgever toelichten hoe de infrastructuur is ingericht met betrekking tot het aantal OpenShift clusters en de verdeling over organisatieonderdelen (bijv. verschillende domeinen zoals Belastingdienst, Douane en Toeslagen)? Kan de Opdrachtgever bevestigen: a) Of er sprake is van één gedeeld cluster of meerdere clusters per organisatieonderdeel of security domein; b) Of de Low-code Oplossing één keer centraal wordt geïnstalleerd of per cluster / tenant afzonderlijk; c) Wat het verwachte aantal tenants en bijbehorende OTAP-omgevingen is; Zodat Opdrachtnemer een realistische inschatting kan maken van de complexiteit, installatie-inspanningen en beheerlast.	a) De Aanbestedende dienst bevestigt dat wordt uitgegaan van één OTA-cluster en één P-cluster, die door meerdere tenants worden gedeeld. Er is vooralsnog geen sprake van afzonderlijke clusters per organisatieonderdeel of security-domein. b) De wijze van installatie van de Low-code Oplossing is afhankelijk van het advies van de Opdrachtnemer, binnen de kaders van de Aanbesteding en de ontwikkelingen binnen de Aanbestedende Dienst. c) Het verwachte aantal tenants bedraagt circa 5 in de startfase, met een geplande doorgroei naar ongeveer 16 tenants gedurende de verdere uitrol.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
23	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 4.6.1	Pag. 22		Opdrachtnemer heeft bij de toetsing op BIO2 ook rekening gehouden met de BIO Thema-uitwerking Clouddiensten. Kunt u toelichten of en hoe deze thema-uitwerking wordt meegenomen binnen de scope en beoordeling van deze aanbesteding?	Het BIO2-thema "Clouddienst" (bestaat als zodanig niet meer) omvat alle BIO2-maatregelen die gelden voor het veilig afnemen en gebruiken van cloudservices door overheidsorganisaties, inclusief leveranciersbeheer, beveiligingseisen, logging, monitoring, data-bescherming, exit-strategie en de verplichting dat de cloudleverancier de overheid volledig ondersteunt in BIO2-naleving. Wanneer sprake is van transitie/uplift naar de cloud dan zullen deze specifieke zaken tegen het licht worden gehouden.
24	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 4.6.4	Pag. 26	UE 10	Opdrachtnemer maakt thans gebruik van CVSS v3.1 omdat dit nog immer de dominante standaard is. De meeste security tools en vulnerability databases werken primair met v3.1. De lagere adoptiegraad van v4.0 heeft bij implementatie daarvan inconsistenties en compatibiliteitsproblemen tot gevolg. Is Opdrachtgever akkoord dat Opdrachtnemer vooralsnog CVSS v3.1 behoudt totdat een bredere adoptie heeft plaatsgevonden van CVSS v4.0?	De Aanbestedende dienst gaat akkoord met het hanteren van CVSS 3.1 totdat bredere adoptie van CVSS 4.0 heeft plaatsgevonden. De Specificatie van de Opdracht (Bijlage A.) zal hier voorafgaand aan de indieningstermijn Inschrijvingen op aangepast worden.
25	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 6.2	Pag. 31-32	Wens 3	Beoordelingscriteria en Weging: Hoofdstuk 6.2 vermeldt beoordelingscriteria voor het CPAR. a) Kan Opdrachtgever toelichten hoe deze criteria onderling gewogen worden, indien van toepassing? b) Is er bijvoorbeeld een focus op specifieke aspecten zoals risicobeheer, innovatie, of de fasering van de realisatie? c) Zijn er specifieke subcriteria of indicatoren waarnaar de beoordelaars zullen kijken binnen elk van de genoemde criteria?	Bij de beantwoording van deze vraag is er vanuit gegaan dat de vragensteller met CPAR bedoelt: Concept Plan van Aanpak Realisatie. De beoordelingscriteria voor het Concept Plan van Aanpak Realisatie zijn vastgesteld zoals opgenomen in hoofdstuk 6.2 Bijlage A. Specificatie van de Opdracht en worden integraal en in samenhang beoordeeld. Er is geen afzonderlijke onderlinge weging of rangorde tussen deze criteria, tenzij expliciet vermeld. Er is geen focus op specifieke aspecten en er worden geen afzonderlijke subcriteria of extra indicatoren gehanteerd anders dan die welke expliciet zijn beschreven in Bijlage A. Specificatie van de Opdracht. Inschrijvers worden geacht hier binnen hun Concept Plan van Aanpak Realisatie op een concrete en toetsbare wijze invulling aan te geven.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
26	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 6.2	Pag. 31-32		Verwijzingen naar Overige Documenten: Hoofdstuk 6.2 bevat verwijzingen naar andere delen van de aanbestedingsdocumenten (bijv. functionele en niet-functionele eisen in Bijlage A, de Concept Overeenkomst in Bijlage 2, of de ICT Begrippenlijst in Bijlage 1). a) Kan Opdrachtnemer per verwijzing expliciet maken welke specifieke informatie uit die documenten in het Concept Plan Van aanpak Relalisatie moet worden verwerkt of waarnaar verwezen moet worden? b) Wordt verwacht dat het Concept Plan Van aanpak Relalisatie een directe vertaling is van de eisen uit deze documenten, of eerder een concrete invulling van hoe de inschrijver deze eisen zal adresseren en realiseren?	De verwijzingen in hoofdstuk 6.2 van Bijlage A. naar andere Aanbestedingsdocumenten dienen ter context en samenhang bij de beoordeling van het Concept Plan van Aanpak Realisatie. Ad a) Van Inschrijvers wordt geen uitputtende of expliciete mapping per verwijzing verwacht. Het Concept Plan van Aanpak Realisatie dient aan te tonen dat Inschrijver kennis heeft genomen van de relevante Specificaties, afspraken en definities uit de Aanbestedingsdocumenten en deze op consistente wijze verwerkt in de voorgestelde aanpak. Ad b) Het Concept Plan van Aanpak Realisatie is geen herhaling of letterlijke vertaling van de eisen uit de overige Aanbestedingsdocumenten. Van Inschrijvers wordt verwacht dat zij concreet beschrijven hoe zij de gestelde Specificaties uit de Aanbestedingsdocumenten zullen adresseren en realiseren gedurende de uitvoering.
27	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 6.2	Pag. 31-32	Wens 3	Diepgang en detailniveau (CPAR) Gelet op de beoordelingscriteria vernemen wij graag welk detailniveau de Opdrachtgever verwacht voor het CPAR. a) Verwacht de Opdrachtgever een meer strategische beschrijving van de aanpak, of een gedetailleerde operationele uitwerking (bijv. met mijlpalen, deliverables, rollen en verantwoordelijkheden)? b) Zijn er specifieke onderdelen of hoofdstukken die minimaal in het CPAR dienen te worden opgenomen om adequaat te kunnen beoordelen op de gestelde criteria? c) Kan de Opdrachtgever aangeven of en in hoeverre elementen zoals risicoanalyse, communicatieplan, kwaliteitsborging en opleidingsplan expliciet worden verwacht of meegewogen in de beoordeling?	a) Het doel van de Aanbestedende dienst is om de Realisatie fase binnen de gestelde termijn af te ronden. De Aanbestedende dienst laat zich daarbij graag adviseren door de Opdrachtnemer over de meest passende uitwerking en het daarbij behorende detailniveau. b) Voor de inhoudelijke vereisten verwijst de Aanbestedende dienst naar Wens 3, waarin is uitgewerkt welke onderwerpen in het CPAR moeten worden opgenomen. c) Ook voor elementen zoals risicoanalyse, communicatie, kwaliteitsborging en opleidingen verwijst de Aanbestedende dienst naar Wens 3 en de daaropvolgende paragrafen 6.2 en 6.3, waarin de beoordelingscriteria en relevante onderdelen zijn beschreven.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
28	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 6.2	Pag. 31-32	Wens 3	Aannames en Afwijkingen: Bij het opstellen van het CPAR kan het voorkomen dat Opdrachtnemer aannames moet doen op punten die niet expliciet in de aanbestedingsdocumenten zijn gespecificeerd. a) Kunt u toelichten op welke wijze dergelijke aannames dienen te worden gepresenteerd en onderbouwd? b) Kunt u toelichten hoe deze aannames worden meegewogen in de beoordeling? c) Kunt u bevestigen in hoeverre er ruimte is voor innovatieve of afwijkende benaderingen, mits deze aantoonbaar bijdragen aan de doelstellingen?	Bij het opstellen van het Concept Plan van Aanpak Realisatie kan het voorkomen dat Inschrijver aannames hanteert op punten die niet expliciet zijn uitgewerkt in de Aanbestedingsdocumenten. Ad a) Aannames dienen in het Concept Plan van Aanpak Realisatie expliciet, transparant en toetsbaar te worden benoemd en logisch te worden onderbouwd. Deze aannames mogen niet strijdig zijn met de Aanbestedingsdocumenten en mogen geen afwijking vormen van gestelde Specificaties of contractuele bepalingen. Ad b) Aannames worden betrokken in het beoordeling voor zover zij een bijdrage hebben in relatie tot de bij deze Wens genoemde beoordelingscriteria. Aannames die leiden tot onzekerheden, afhankelijkheden of risico's voor de uitvoering kunnen negatief meewegen in de kwalitatieve beoordeling. Ad c) Er is ruimte voor innovatieve of alternatieve benaderingen, mits deze:- volledig voldoen aan alle gestelde Specificaties; - passen binnen de kaders van de Aanbestedingsdocumenten; en aantoonbaar bijdragen aan de doelstellingen van Opdrachtgever. Innovatie of afwijking mag nimmer leiden tot het buiten toepassing verklaren, aanpassen of relativeren van eisen.
29	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 6.2	Pag. 31-32	Wens 3	Formaat en Presentatie: Wordt er een specifiek format of sjabloon verwacht voor het CPAR, of is de Opdrachtnemer vrij in de opzet, zolang alle beoordelingscriteria adequaat worden geadresseerd?	Voor het Concept Plan van Aanpak Realisatie wordt geen verplicht format of sjabloon voor een Plan van Aanpak voorgeschreven. Inschrijver is vrij in de opzet. Wel geldt dat alle in de wensuitvraag genoemde 6 onderwerpen en onderliggende sub-onderwerpen puntsgewijs uitgewerkt dienen te worden en expliciet/herkenbaar adresseert. De wijze waarop dit gebeurt dient duidelijk, gestructureerd en toetsbaar te zijn, zodat een zorgvuldige beoordeling mogelijk is.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
30	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 6.3.2	Pag. 35		In Bijlage A 6.3.2 wordt gesteld dat Opdrachtnemer inhoudelijke expertise (engineers) levert ten behoeve van het beheer van de Low-code Oplossing. Opdrachtnemer hanteert als uitgangspunt dat de beheerorganisatie bij Opdrachtgever wordt ingericht met eigen medewerkers, ondersteund door kennisoverdracht en begeleiding vanuit Opdrachtnemer. Kan de Opdrachtgever bevestigen dat de inzet van engineers primair is gericht op kennisoverdracht en begeleiding, zodat Opdrachtgever zelfstandig het beheer van de Low-code Oplossing kan uitvoeren?	Ja. De Aanbestedende dienst bevestigt dat de inzet van engineers primair is gericht op kennisoverdracht en begeleiding, met als doel dat de Opdrachtgever het beheer van de Low-code Oplossing zelfstandig kan uitvoeren zodra de benodigde expertise is opgebouwd.
31	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 6.3.2	Pag. 35		Kan de Opdrachtgever bevestigen dat de deploymentomgeving wordt opgezet en beheerd door de eigen organisatie van Opdrachtgever, en dat de rol van Opdrachtnemer zich beperkt tot het leveren van expertise ten behoeve van opleiding, enablement en ondersteuning bij de inrichting hiervan?	Ja uw aanname is correct.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
32	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 6.3.2	Pag. 36		Kan de Opdrachtgever toelichten wat binnen deze vereiste wordt verstaan onder 'images'?	Binnen deze Aanbesteding wordt onder 'images' verstaan: containerimages die worden gebruikt voor het deployen en uitvoeren van de Low-code Oplossing en de daarmee ontwikkelde Low-code Applicaties op het containerplatform (Red Hat OpenShift). Dit omvat onder andere: - Images van de Low-code Oplossing zelf (platformcomponenten, control plane, runtime componenten); - Images die benodigd zijn voor het uitvoeren van Low-code Applicaties (runtime containers); - Eventuele aanvullende componenten zoals ondersteunende services, build-images of middleware die onderdeel uitmaken van de oplossing. Conform de gestelde eisen dienen deze images: - Niet direct vanuit externe registries (zoals Docker Hub of vendor registries) te worden opgehaald; - Via een gecontroleerd proces (bijvoorbeeld via een bastion server) beschikbaar te worden gemaakt; - Te worden opgeslagen in een door de Opdrachtgever beheerde interne container registry (zoals Harbor), inclusief controle op kwetsbaarheden (Vulnerability Scanning). De Low-code Oplossing dient uitsluitend gebruik te maken van deze intern beschikbare en gecontroleerde images voor deployment en runtime binnen het Air-gapped OpenShift platform.
33	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 6.3.2	Pag. 36		Kan de Opdrachtgever bevestigen dat monitoring-, logging- en alertingtools worden geleverd en geconfigureerd door Opdrachtgever, en dat de rol van Opdrachtnemer zich beperkt tot het leveren van expertise ten behoeve van de connectiviteit, waarbij de verdere installatie en het beheer onder de verantwoordelijkheid van Opdrachtgever vallen?	Ja, Opdrachtgever kan dit bevestigen.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
34	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 6.3.2	Pag. 35		De Opdrachtgever hanteert een geschatte doorlooptijd van 5 weken. Gezien de afhankelijkheden van de installatieactiviteiten, die grotendeels door Opdrachtgever worden uitgevoerd met ondersteuning van Opdrachtnemer, verwachten wij dat de realisatie in de praktijk meer tijd kan vergen. Kan de Opdrachtgever bevestigen dat Opdrachtnemer de mogelijkheid heeft om een realistisch en gezamenlijk afgestemd tijdspad voor te stellen, rekening houdend met de afhankelijkheden en beschikbare capaciteit van Opdrachtgever?	Uw aanname is niet correct. De door Opdrachtgever genoemde geschatte doorlooptijd van circa vijf (5) weken is indicatief en bedoeld als richtlijn op basis van de huidige inzichten en uitgangspunten. Opdrachtnemer heeft in het kader van de uitvoering de mogelijkheid om een realistisch tijdspad (mede op basis van de geformuleerde mijlpalen) voor te stellen, waarin rekening wordt gehouden met onderlinge afhankelijkheden, rollen en verantwoordelijkheden, alsmede de benodigde beschikbare capaciteit en planning van Opdrachtgever. Inschrijver dient hiervoor Wens 3 Concept Plan van aanpak Realisatie op te stellen. Het hierin genoemde tijdspad wordt in overleg afgestemd tussen partijen, en vastgelegd in het definitieve Plan van Aanpak, met als doel een haalbare en beheerste uitvoering. Zie tevens de eisen GUE 82 en UE 27. Dit laat onverlet dat de overeengekomen termijnen en mijlpalen uiteindelijk binnen de kaders van de Overeenkomst moeten passen. De Aanbestedingsdocumenten worden op dit punt niet gewijzigd.
35	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 6.3.3	Pag. 37		De Low-code Oplossing wordt blijkens hoofdstuk 2.5.1 als dienst aangeboden aan Directoraat-generaal Belastingdienst, DG Douane en DG Toeslagen. Inschrijver verzoekt Opdrachtgever inzicht te verschaffen in de mate waarin de huisstijlen van Belastingdienst, Douane en Toeslagen van elkaar verschillen, en in welke mate Low-code Applicaties die binnen de drie organisaties worden ontwikkeld dienen te voldoen aan organisatie-specifieke huisstijlvereisten (bijvoorbeeld op het gebied van logo's, kleurenpaletten, typografie, UI-componenten of toegankelijkheidsrichtlijnen).	Opdrachtgever hanteert de Rijkshuisstijl. Deze ziet onder meer toe op het gebruik van logo's, typografie, iconen, kleuren en onderlinge verhoudingen tussen UI-elementen. De verschillende organisatieonderdelen, zoals de Belastingdienst, Douane en Toeslagen, kennen een eigen visuele identiteit, waarbij met name kleurgebruik een onderscheidende factor is. Link naar Rijkshuisstijl: http://rijkshuisstijl.nl/

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
36	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 6.3.3	Pag. 37	UE 35	In Bijlage A, paragraaf 6.3.3 (pagina 37), wordt gesteld dat minimaal één voorbeeld Low-code Applicatie conform Uitvoeringseis (UE) 35 succesvol moet worden gemodelleerd, gebouwd, getest en gedeployed. Inschrijver constateert dat UE35 geen nadere specificatie geeft van een te realiseren voorbeeldapplicatie. Kan de Opdrachtgever toelichten welke functionele en niet-functionele eisen worden gesteld aan deze voorbeeldapplicatie, inclusief de beoogde scope, complexiteit en eventuele integraties?	Opdrachtgever merkt op dat de vraagstelling waarschijnlijk ziet op UE 30 in plaats van UE 35. UE 30 beschrijft de eis met betrekking tot het realiseren van een voorbeeldapplicatie voor demonstratie- en verificatiedoeleinden De bedoelde voorbeeldapplicatie betreft een applicatie voor een nog niet bestaand proces. Er is geen bestaande procesbeschrijving of uitgewerkte functionele specificatie beschikbaar. De uitwerking van het proces en de bijbehorende Low-code Applicatie dient door Opdrachtnemer zelf te worden vormgegeven, met als doel aan te tonen dat het aangeboden Low-code Oplossing geschikt is om een realistische applicatie te modelleren, bouwen, testen en deployen. De exacte scope en complexiteit van de voorbeeldapplicatie kunnen door Opdrachtnemer worden bepaald, mits het een plausibel en representatief proces betreft en technisch wordt aangetoond dat aan de relevante uitvoerings- en platformeisen wordt voldaan.
37	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 6.3.3 Par. 6.3.4	Pag. 37 Pag. 38		Het opleveren van een design system binnen het Low-code platform vormt een integraal onderdeel van de ontwikkeling van toekomstige applicaties, gebaseerd op de bestaande designafspraken van Opdrachtgever. Opdrachtnemer voorziet in de oplevering van een eerste MVP-versie van dit Low-code design system. Kan de Opdrachtgever bevestigen dat deze MVP-versie na oplevering wordt overgenomen door de eigen UX-engineers van Opdrachtgever voor verdere doorontwikkeling, en dat deze UX-engineers vanaf de start van het traject beschikbaar zijn ten behoeve van kennisoverdracht en afstemming	Ja, uw aanname is correct.
38	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 6.3.3 Par. 6.3.4	Pag. 37 Pag. 38		Kan de Opdrachtgever toelichten in hoeverre de designverschillen tussen de verschillende organisatieonderdelen zich beperken tot visuele aspecten (zoals kleurstellingen), en in hoeverre ook andere elementen (zoals componenten, interactiepatronen en UX-richtlijnen) kunnen verschillen?	Zie antwoord op Vraag#35.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
39	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 6.3.3 Par. 6.3.4	Pag. 37 Pag. 38		Kan de Opdrachtgever toelichten in hoeverre het bestaande designsysteem, zoals toegepast in reeds gerealiseerde applicaties, als uitgangspunt kan dienen voor verdere ontwikkeling binnen de Low-code Oplossing, en in hoeverre aanpassingen (bijvoorbeeld in kleurstellingen of andere UX-/componentaspecten) vereist zijn voor verschillende organisatieonderdelen?	Opdrachtgever beschikt over een intern design system gebaseerd op de Rijkshuisstijl. De toepassing van dit design system verschilt bij de huidige interne applicaties en wordt op dit moment niet gedetailleerd beschikbaar gesteld als onderdeel van de Aanbesteding. De exacte mate waarin dit direct toepasbaar is binnen de Low-code Oplossing is derhalve op dit moment nog niet vastgesteld. Zie tevens het antwoord op Vraag#35.
40	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 6.3.3	Pag. 37		A) Kan de Opdrachtgever bevestigen dat penetratie- en securitytesten worden uitgevoerd door Opdrachtgever zelf of door een door Opdrachtgever ingeschakelde derde partij, en B) dat deze testen uitsluitend betrekking hebben op de door Opdrachtgever beheerde infrastructuur en de daarop ontwikkelde applicaties, en niet op het onderliggende Low-code platform zelf?	A) Ja. De Aanbestedende dienst bevestigt dat penetratie- en securitytesten worden uitgevoerd door de Opdrachtgever of door een door de Opdrachtgever ingeschakelde derde partij. B) Ja. Deze testen hebben uitsluitend betrekking op de door de Opdrachtgever beheerde infrastructuur en de daarop ontwikkelde Low-code Applicaties.
41	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 6.3.4	Pag. 39		Kan de Opdrachtgever toelichten welke kernsystemen dienen te worden gekoppeld, in hoeverre de benodigde API's vanaf de start beschikbaar zijn, en of specialisten van de betreffende (derde) partijen tijdig beschikbaar zijn ter ondersteuning van de integratie?	Zie antwoord op vraag #36. Tijdens de realisatie-fase dienen de API's gekoppeld te worden. Opdrachtgever zal de hiervoor benodigde capaciteit beschikbaar (laten) stellen.
42	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 6.3.5	Pag. 42	UE 35	De Opdrachtgever hanteert een geschatte doorlooptijd van 12 weken voor het opleiden van resources. Op basis van onze ervaring constateren wij dat het bereiken van een passend kennis- en vaardigheidsniveau doorgaans meer tijd vergt dan deze periode. Kan de Opdrachtgever bevestigen dat Opdrachtnemer de mogelijkheid heeft om een realistisch en op maat gemaakt trainingspad voor te stellen, afgestemd op het beoogde volwassenheidsniveau en de beschikbare capaciteit van de organisatie?	Niet akkoord. Opdrachtnemer heeft in het kader van de uitvoering de mogelijkheid om een realistisch tijdsplan (mede op basis van de geformuleerde mijlpalen) voor te stellen, waarin rekening wordt gehouden met onderlinge afhankelijkheden, rollen en verantwoordelijkheden, alsmede de benodigde beschikbare capaciteit en planning van Opdrachtgever. Inschrijver dient hiervoor Wens 3 Concept Plan van aanpak Realisatie op te stellen. Het hierin genoemde tijdsplan wordt in overleg afgestemd tussen partijen, en vastgelegd in het definitieve Plan van Aanpak, met als doel een haalbare en beheerste uitvoering. Zie tevens de eisen GUE 82 en UE 27.
43	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.1.4	Pag. 6	GUE 14	Kan de Opdrachtgever verduidelijken of de eis rondom Sigrid gericht is op periodieke (achteraf) analyse van codekwaliteit, of dat real-time inzicht en continue sturing tijdens ontwikkeling en operatie wordt beoogd?	Op dit moment worden Releases van ontwikkelde Low-code Applicaties aangeboden aan Sigrid.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
44	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.1.4	Pag. 6	GUE 14	Kan de Opdrachtgever bevestigen dat deze meetbaarheid zodanig moet zijn ingericht dat de verkregen inzichten direct bruikbaar zijn binnen het ontwikkelproces en daarmee geïntegreerd beschikbaar zijn binnen het ontwikkelplatform (low-code developer IDE)?	Ja. De Aanbestedende dienst bevestigt dat de meetbaarheid zodanig moet zijn ingericht dat de verkregen inzichten direct bruikbaar zijn binnen het ontwikkelproces en daarmee geïntegreerd beschikbaar zijn binnen de Low-code Oplossing. Daarnaast geldt dat de betreffende gegevens beschikbaar moeten zijn binnen het account van Opdrachtgever van Sigrid, zodat deze binnen de bestaande kwaliteits- en governanceprocessen van de Opdrachtgever kunnen worden gebruikt.
45	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.1.4	Pag. 6	GUE 14	Kan de Opdrachtgever bevestigen dat de meetbaarheid met Sigrid betrekking heeft op een breed spectrum aan kwaliteitsaspecten, waaronder codekwaliteit, architectuur, security en open source health, zodat integrale kwaliteitsinzichten worden verkregen?	Ja. De Aanbestedende dienst bevestigt dat de meetbaarheid met Sigrid betrekking heeft op een breed spectrum aan kwaliteitsaspecten, waaronder onder meer codekwaliteit, architectuur, security en open-source health, zodat integrale kwaliteitsinzichten worden verkregen binnen de kwaliteitsborging van de Low-code Oplossing.
46	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.1.8	Pag. 10	GUE 23	Kan de Opdrachtgever bevestigen dat het gevraagde versiebeheer, inclusief merging en conflictresolutie, ondersteuning biedt voor versiebeheer op elementniveau binnen het ontwikkelmodel (bijvoorbeeld voor widgets, entiteiten, attributen en visuele modelacties)?	Ja. De Aanbestedende dienst bevestigt dat het gevraagde versiebeheer, inclusief merging en conflictresolutie, ondersteuning biedt voor versiebeheer op elementniveau binnen het ontwikkelmodel.
47	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.2.1	Pag. 11	GUE 26	De eis beschrijft het vastleggen van een backlog. Normaliter wordt hiermee Epics/User stories bedoeld als onderdeel van de Application Lifecycle Management (ALM). A) Kan de opdrachtgever bevestigen dat het hier om ondersteuning voor volledige applicatie Levenscyclus, van zowel op vastleggen van de userstories, de ontwikkeling van de applicaties, feedbackloop, versiebeheer, deployment en performance monitoring gaat? B) Dient de het beheren van de backlog ook airgapped toegankelijk te zijn?	a) Ja. De Aanbestedende dienst bevestigt dat de ondersteuning voor het beheren van een Backlog betrekking heeft op de volledige applicatielevenscyclus, waaronder het vastleggen van user stories, de ontwikkeling van Low-code Applicaties, de feedbackloop, versiebeheer, deployment en Performance monitoring. b) Ja. De Aanbestedende dienst bevestigt dat het beheer van de Backlog Air-gapped toegankelijk dient te zijn binnen de omgeving van de Opdrachtgever.
48	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 3.3	Pag. 16	GUE 49	Dient de Low-Code oplossing er tevens voor zorg te dragen dat de toegangsrechten fijnmazig kunnen worden ingeregeld, dus naast rolgebaseerde toegangscontrole, tevens rechten op basis van het datamodel en de visuele logico, dus niet enkel rechten voor "schermen"?	GUE 49 heeft betrekking op het ondersteunen van rolgebaseerde toegangscontrole (RBAC) binnen de Low-code Oplossing. De Aanbestedende dienst bevestigt dat verdere fijnmazigheid in het kunnen inrichten van toegangsrechten van toegevoegde waarde is, waaronder het kunnen toekennen van rechten op basis van het datamodel en de visuele logica, en dus niet uitsluitend op het niveau van schermen.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
49	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 3.4	Pag. 17	GUE 50	Deze eis geeft aan productiewaardig te moeten kunnen functioneren om het beheersbare platform van Red Hat OpenShift. In de markt zien we dat OpenShift veelal gebruikt wordt voor risico mitigatie en controle. Officiële certificering op Red Hat openshift biedt extra veiligheid en beheersbaarheid. Kan de Opdrachtgever aangeven of het Low-Code platform gecertificeerd moet zijn op het OpenShift platform?	De Opdrachtgever stelt als eis dat de Low-code Oplossing Productiewaardig moet kunnen functioneren op het Red Hat OpenShift containerplatform. Ter verduidelijking van deze eis geldt dat de Opdrachtgever verlangt dat de aangeboden Low-code Oplossing beschikt over een officiële Red Hat OpenShift Container Platform certificering (bijvoorbeeld opgenomen in de Red Hat Ecosystem Catalog). Dit kan onder meer betrekking hebben op container-, operator- of platformcertificering zoals erkend door Red Hat. Met deze certificering wordt geborgd dat de Low-code Oplossing voldoet aan de relevante eisen op het gebied van compatibiliteit, veiligheid en beheersbaarheid binnen de OpenShift omgeving van de Opdrachtgever. Indien geen formele certificering beschikbaar is, dient Inschrijver aantoonbaar te maken dat de Low-code Oplossing gelijkwaardig is, inclusief een onderbouwing op het gebied van ondersteuning, lifecycle management en compatibiliteit met Red Hat OpenShift.
50	Bijlage A. Specificatie van de opdracht			GUE 56	Kan worden bevestigd dat ook de Low-Code platform services (zoals versiebeheer, deployment, vastleggen userstories / epics / backlog, private market place) ook Airgapped moeten draaien?	Ja. De Aanbestedende dienst bevestigt dat ook de Low-code platformservices, waaronder onder meer versiebeheer, deployment, Backlog-functionaliteit en de Private Marketplace, Air-gapped beschikbaar en inzetbaar moeten zijn binnen de omgeving van de Opdrachtgever.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
51	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 3.4.5	Pag. 17	GUE 56	Kan Opdrachtgever bevestigen dat een hybride architectuur, waarbij de applicatie-runtime on-premises draait maar de ontwikkelomgeving of het management-portaal in een externe cloud blijft, niet voldoet aan de eis van volledig air-gapped?	De Opdrachtgever bevestigt dat een hybride architectuur, waarbij de applicatie-runtime On-premises draait maar essentiële onderdelen van de Low-code Oplossing (zoals de ontwikkelomgeving, control plane of het managementportaal) afhankelijk zijn van een externe cloudomgeving, in beginsel niet past binnen de gestelde Specificaties. Opdrachtgever sluit niet uit dat Low-code Oplossingen gebruikmaken van deelcomponenten die in andere deploymentmodellen cloudgebaseerd zijn, mits de Inschrijver aantoont dat in de aangeboden configuratie: - alle essentiële onderdelen van de Low-code Oplossing (runtime, ontwikkelomgeving, control plane en beheerfunctionaliteit) volledig On-premises functioneren; - geen functionele afhankelijkheid bestaat van externe cloudservices voor de primaire werking van de Low-code Oplossing; - de Low-code Oplossing kan opereren binnen de beschreven Air-gapped en gecontroleerde netwerkarchitectuur. Beperkte en gecontroleerde uitgaande verbindingen via een proxy naar specifiek geautoriseerde (whitelisted) endpoints zijn uitsluitend toegestaan voor ondersteunende doeleinden (zoals updates of licentievalidatie), mits deze geen afhankelijkheid vormen voor de kernfunctionaliteit van de Low-code Oplossing.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
52	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 3.4.5	Pag. 17	GUE 56	Kan Opdrachtgever bevestigen dat gedurende de gehele contractlooptijd van 15 jaar geen enkele outbound verbinding naar servers van de fabrikant is toegestaan, ook niet voor ontwikkelactiviteiten, platformupdates of licentievalidatie?	De Opdrachtgever kan bevestigen dat in de On-premises situatie wordt vereist dat er geen outbound verbinding naar servers van de Fabrikant is toegestaan. Binnen deze Aanbesteding wordt onder 'Air-gapped functioneren' verstaan dat de Low-code Oplossing kan opereren zonder afhankelijkheid van externe (Fabrikant)systemen voor de primaire werking van het platform (waaronder ontwikkelactiviteiten). Dit betekent dat: - de Low-code Oplossing volledig functioneel moet zijn binnen de On-premises OpenShift-omgeving; - geen structurele afhankelijkheid mag bestaan van externe verbindingen voor runtime, ontwikkelomgeving, control plane of beheerfunctionaliteit; - de Low-code Oplossing in staat moet zijn om, in situaties waarin geen outbound verbinding beschikbaar is, volledig operationeel te blijven voor de kernfunctionaliteit. Beperkte en gecontroleerde uitgaande verbindingen via een door de Opdrachtgever goedgekeurde proxy naar specifiek geautoriseerde (whitelisted) endpoints zijn toegestaan, bijvoorbeeld voor: - platformupdates; - licentievalidatie; - security- en vulnerability-informatie; mits: - deze verbindingen expliciet configureerbaar en beheersbaar zijn; - zij passen binnen het beveiligingsbeleid van de Opdrachtgever; - en geen afhankelijkheid vormen voor de primaire werking van de Low-code Oplossing.
53	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.2.2	Pag. 12	UE 2	Bij het ontwikkelen van (low-code) software kan AI-ondersteuning de productiviteit aanzienlijk verhogen. Tegelijkertijd spelen er aandachtspunten rondom security en governance, zoals ook benoemd in deze eis met betrekking tot BYOM en airgapped gebruik. Kan de Opdrachtgever toelichten of met deze eis wordt verwacht dat AI-ondersteuning voor softwareontwikkeling uitsluitend gebruikmaakt van on-premise modellen (BYOM), en dat het gebruik van externe (cloudgebaseerde) AI-modellen niet volstaat?	De Aanbestedende dienst bevestigt dat binnen deze Aanbesteding geen hybride oplossingen zijn toegestaan. AI-ondersteuning voor softwareontwikkeling dient daarom uitsluitend gebruik te maken van On-premise, Air-gapped modellen (BYOM). Het gebruik van externe, cloudgebaseerde AI-modellen voldoet niet aan de gestelde security- en governance-eisen en valt buiten de toegestane oplossingsruimte.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
54	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 4.6.3	Pag. 24	UE 7, UE 8 en UE 9	Opdrachtnemer onderschrijft het belang van een Cryptographic Bill of Materials (CBOM) en is in staat deze voor het Low-code Platform te genereren. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de verantwoordelijkheid van Opdrachtnemer voor het platform en de verantwoordelijkheid van Opdrachtgever voor applicaties, infrastructuur en eigen code, met name in een on-premise (air-gapped) context. a) Kunt u bevestigen dat de verplichting tot het leveren en delen van CBOM-informatie zich beperkt tot het Low-code Platform, en dat voor overige onderdelen de verantwoordelijkheid bij Opdrachtgever ligt? b) Kunt u daarnaast bevestigen dat het delen van CBOM-informatie kan worden afgestemd op basis van relevantie en met inachtneming van beveiligings- en vertrouwelijkheidsaspecten?	a. Opdrachtgever hecht belang aan inzicht in cryptografische kwetsbaarheden, zowel in de te verwerven Low-code Oplossing als in de Low-code Applicaties die Opdrachtgever middels de te verwerven Oplossing realiseert. De CBOM Uitvoeringseisen ten aanzien van de Low-code Oplossing gaan over het geheel van de Low-code Oplossing die op de Openshift omgeving geïnstalleerd wordt. Ten aanzien van de Low-code Applicaties die Opdrachtgever middels de Low-code Oplossing realiseert, dient de Low-code Oplossing het geautomatiseerd aanmaken van CBOM's te ondersteunen, zodat Opdrachtgever tijdens het ontwikkelproces van Low Code Applicaties CBOM's kan creëren. b. Opdrachtgever is bereid een non-disclosure agreement (NDA) af te spreken met Opdrachtnemer teneinde vertrouwelijkheidsaspecten te waarborgen. Indien Opdrachtnemer delen van de CBOM-informatie met betrekking tot de Oplossing niet relevant acht voor Opdrachtgever, dient Opdrachtgever hierover tijdig, vooraf geïnformeerd te worden , teneinde de (mate van) relevantie te bepalen. Opdrachtgever heeft een bepalende stem bij de bepaling en besluitvorming hieromtrent.
55	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 4.6.4	Pag. 27	UE 11	Inschrijver merkt op dat kwetsbaarheden op platformniveau potentieel impact kunnen hebben op meerdere klanten tegelijkertijd. In dergelijke situaties is individuele afstemming per klant niet werkbaar en kan dit leiden tot inconsistent beleid en vertraging in het mitigeren van beveiligingsrisico's. Daarnaast dient Opdrachtnemer te voldoen aan geldende security- en compliancekaders, waaronder ISO 27001, die een consistente en tijdige aanpak van kwetsbaarheden vereisen. Kan de Opdrachtgever bevestigen dat het oplossen van platformgerelateerde kwetsbaarheden onder de verantwoordelijkheid van Opdrachtnemer valt, en dat Opdrachtnemer deze maatregelen zelfstandig en naar eigen inzicht kan uitvoeren, in lijn met geldende security- en complianceverplichtingen?	Aanbestedende dienst bevestigt dat het oplossen van platformgerelateerde Kwetsbaarheden onder de verantwoordelijkheid van Opdrachtnemer valt, en dat Opdrachtnemer deze maatregelen zelfstandig en naar eigen inzicht kan uitvoeren.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
56	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 4.6.4	Pag. 27	UE 12	Kwetsbaarheden zijn inherent aan Open Source-code en libraries. Mitigatie daarvan vindt plaats conform de ISO 27001 gestuurde Secure Development- en Vulnerability Management Procedure van Opdrachtnemer. Kwetsbaarheden worden volgens laatstgenoemde procedure i.o.m. UE 10 afgehandeld. Het is van belang een onderscheid te blijven maken tussen Kwetsbaarheden waar "Vulnerability Management" op van toepassing is en Beveiligingsincidenten, onderhevig aan Security Incident Management. Kan de Opdrachtgever zich scharen achter deze redenatie?	Ja. De Aanbestedende dienst kan zich vinden in het onderscheid tussen Kwetsbaarheden, die worden afgehandeld via het Vulnerability Management-proces, en Beveiligingsincidenten, die vallen onder Security Incident Management. UE 10 ziet specifiek op de afhandeling van Kwetsbaarheden conform CVSS en de daarbij behorende termijnen voor patchmanagement. Dit laat onverlet dat Beveiligingsincidenten volgens het daarvoor geldende incidentmanagementproces worden behandeld.
57	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Pag. 4.6.5	Pag. 28	UE 15	Opdrachtnemer is akkoord als het gaat om kwetsbaarheden in de specifieke implementatie of systemen van Opdrachtgever, waarbij de oplossing in handen is van de Opdrachtgever. Echter, aangaande kwetsbaarheden in het Platform, waarbij de oplossing (bijvoorbeeld een update) door Opdrachtnemer wordt geleverd, maar de implementatie bij individuele klanten ligt, vindt publicatie plaats conform het beleid van de Opdrachtnemer. Is de Opdrachtgever akkoord met dit onderscheid daar dit volledig aansluit bij de zogenaamde Shared Responsibility?	Ja, Opdrachtgever is akkoord met het genoemde onderscheid met de aanvulling dat gepubliceerde Updates installeerbaar moeten zijn binnen een Air-gapped On-premises omgeving. De te volgen werkwijze hieromtrent zal in het DAP worden opgenomen.
58	Bijlage A. Specificatie van de opdracht Bijlage 2. Concept overeenkomst	Par. 4.7 Art. 24.2	Pag. 28	UE 17	Opdrachtnemer voert 13x per jaar penetratietesten uit door onafhankelijke gecertificeerde beveiligingsbedrijven. Deze omvatten een combinatie van black-box-testen, white-box-analyses en red teaming-oefeningen om de weerbaarheid van het platform tegen realistische aanvalsscenario's grondig te evalueren. In het kader van de security certificeringen van Opdrachtnemer, worden relevante controls zowel intern- als extern geauditeerd op opzet, bestaan en werking. Ter transparantie stelt Opdrachtnemer zijn certificeringen en volledige SOC 2 rapport ter beschikking aan de Opdrachtgever zodat daar kennis van kan worden genomen. Opdrachtgever heeft de mogelijkheid om zelf (of door een 3e partij) penetratietesten uit te voeren van zijn Low-code Applicaties. Hiervoor kan een vrijwaringsbewijs worden verkregen. Is Opdrachtgever akkoord met deze opzet?	Ja, dit is acceptabel.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
59	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 4.7	Pag. 29	UE 21	Opdrachtnemer maakt gebruik van Entra ID dat minimaal 8 karakters afdwingt. Echter, er is sprake van een gelaagde beveiliging. Denk daarbij aan 2 Factor Authentication, Smart Lockout (legitieme inlogpoging of aanvaller). Conditional Access, Gelekte Wachtwoorddetectie en Identity Protection). Wachtwoorden worden vernieuwd wanneer daar aanleiding toe is. Opdrachtgever kan o.b.v. BYOiDP gebruikt maken van de eigen identiteitsprovider en deze geheel naar eigen believen configureren. Is Opdrachtgever akkoord gezien de genoemde mitigatie en mogelijkheid dit voor de eigen toegang zelf in te kunnen richten naar wens?	De Aanbestedende dienst kan zich vinden in de door Opdrachtnemer beschreven mitigaties en bevestigt dat de Opdrachtgever via BYOiDP de toegang tot de Low-code Oplossing conform de eigen beveiligingsrichtlijnen kan inrichten. De genoemde maatregelen zoals MFA, Smart Lockout, Conditional Access en Identity Protection worden als passend beschouwd binnen een gelaagde beveiligingsaanpak. UE 21 ziet echter specifiek op de autorisatie voor het vullen van de Private Marketplace door daartoe gerechtigde DevOps-medewerkers en op de toepassing van het door het CoE vastgestelde toetsingskader. De in de vraag genoemde aspecten over wachtwoordbeleid, identity-providerconfiguratie en aanvullende IAM-maatregelen vallen buiten de scope van UE 21 en raken aan de bredere toegangsbeveiliging van de Low-code Oplossing.
60	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 6.3.2	Pag. 29	UE 29	Kan de Opdrachtgever bevestigen of platform services (Collaboratieomgeving voor oa ALM, versiebeheer en andere services die nodig zijn voor optimale ondersteuning bij het ontwikkelen) ook beschikbaar moeten zijn via het On premises platform op OpenShift?	Ja, Opdrachtgever bevestigt dat genoemde platformservices On-premises binnen het Open Shift platform beschikbaar moeten zijn.
61	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 6.3.3	Pag. 37	UE 30	Kan de Opdrachtgever toelichten met welke specifieke message broker de Low-code Oplossing dient te integreren, bijvoorbeeld ActiveMQ, RabbitMQ of een andere message queue-oplossing?	Binnen de organisatie van de Opdrachtgever wordt momenteel RabbitMQ gebruikt.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
62	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 7.3	Pag. 47	UE 47	Opdrachtnemer kan de gevraagde prestaties leveren. Hierbij merkt Opdrachtnemer op dat er een onderscheid bestaat tussen platform- en applicatiegerelateerde incidenten. In het kader van een gedeelde verantwoordelijkheid (shared responsibility model) ligt een deel van de verantwoordelijkheid bij Opdrachtgever. De gevraagde service levels en rapportages dienen derhalve uitsluitend betrekking te hebben op die onderdelen waarvoor Opdrachtnemer verantwoordelijk is. A) Kan de Opdrachtgever bevestigen dat het verstrekken van KPI's op geaggregeerd niveau voldoende is en dat interne operationele KPI's van Opdrachtnemer geen onderdeel vormen van de rapportageverplichting? B) Kan de Opdrachtgever bevestigen dat de rapportageverplichting zich beperkt tot incidenten die onder de overeengekomen SLA vallen en binnen de verantwoordelijkheid van Opdrachtnemer liggen? C) Kan de Opdrachtgever toelichten in hoeverre rapportages via bestaande tooling (zoals het ticketing systeem) en periodieke rapportages volstaan, in plaats van geautomatiseerde en geïntegreerde rapportagevoorzieningen?	A) Opdrachtgever wil een overzicht ontvangen waarin voor elk afzonderlijk (Beveiligings)incident inzichtelijk is of deze is opgelost binnen of buiten Service Levels. Opdrachtgever bevestigt dat interne operationele KPI's van de Opdrachtnemer geen onderdeel vormen van de rapportageverplichting. B) Naast de twee KPI's over de (Beveiligings)incidenten moet de rapportage ook inzicht geven in de overige punten die op pagina 48 van de Specificatie van de Opdracht (Bijlage A.) staan. Ten aanzien van de (Beveiligings)incidenten gaat het om de incidenten die onder de overeengekomen Service Level Agreement (SLA) vallen en binnen de verantwoordelijkheid van de Opdrachtnemer liggen. C) Een combinatie van rapportages via bestaande tooling (zoals het ticketing systeem) en periodieke handmatig opgestelde rapportages volstaat als daarmee wordt voldaan aan UE 47.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
63	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 8.0 t/m 8.2	Pag. 50-51	UE 54 t/m UE 65	De Low-code Applicaties van Opdrachtgever draaien, conform het gekozen deploymentmodel, op de eigen infrastructuur van Opdrachtgever. Voor het uitvoeren van deze applicaties blijft echter een geldige licentie vereist voor de onderliggende LowCode Runtime, tenzij er sprake is van migratie naar een ander platform. In de praktijk blijkt dat een goede werking van de applicatie, zonder ondersteuning van het onderliggende platform, niet goed werkt en risico's met zich meebrengt. Om de vereisten rondom Retransitie & Exit goed te kunnen duiden en passende oplossingen te kunnen bieden, is het van belang om de onderliggende behoefte van Opdrachtgever nader te specificeren. Kan de Opdrachtgever toelichten welke van de volgende aspecten centraal staan binnen de gewenste exit-strategie: - het beperken van vendor lock-in; - het kunnen blijven gebruiken van de Low-code Applicaties na beëindiging van de overeenkomst; - de mogelijkheid tot migratie naar een ander platform? Daarnaast verzoeken wij te bevestigen dat de volgende aandachtspunten onderdeel zijn van de Retransitie & Exit-discussie: Is opdrachtgever bereid om de inzet van aanvullende dienstverlening (zoals migratie of ondersteuning) via separate (commerciële) afspraken worden vormgegeven?	De exitstrategie is erop gericht (ongewenste) leveranciersafhankelijkheid te beperken. Het uitgangspunt is dat de in de Low-code Oplossing ontwikkelde functionaliteiten behouden blijven en herbruikbaar zijn. Dit kan onder andere worden gerealiseerd door Migratie naar een andere low-code oplossing, maar bijvoorbeeld ook door omzetting naar een programmeertaal zoals Java of een andere passende technische oplossing. De voorbereiding en uitvoering van de exitstrategie vinden plaats op basis van Consultancy, zoals nader toegelicht in hoofdstuk 8 van Bijlage A (Specificatie van de Opdracht) en artikel 33 van de concept Overeenkomst. Hierbij gelden de aangeboden consultancytarieven als maximumtarieven. Aanvullende commerciële afspraken worden in dit kader vooraf niet noodzakelijk geacht.
64	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 8.1	Pag. 50	UE 58, UE 59 en UE 60	Inschrijver merkt op dat voor bepaalde componenten licenties van toepassing zijn die door Opdrachtnemer worden geleverd. Voor zover Opdrachtgever voldoet aan de bijbehorende licentievoorwaarden, kunnen deze componenten door Opdrachtgever worden gebruikt. Daarnaast stelt Opdrachtnemer Opdrachtgever in staat om, tot 30 dagen na beëindiging van de overeenkomst, een database-export (database dump) te verkrijgen van de volledige dataset in een gangbaar formaat. Kan de Opdrachtgever bevestigen dat aanvullende wensen met betrekking tot retransitie, migratie of overdracht van de oplossing buiten deze standaardvoorzieningen, in onderling overleg kunnen worden ingevuld en als separate (commerciële) afspraken worden vormgegeven?	Voor de Aanbestedende dienst is de vraag onvoldoende duidelijk om hier een inhoudelijk antwoord op te kunnen geven. Graag ontvangen wij een verduidelijking/concretisering op de gestelde vraag met een duidelijke verwijzing naar de betreffende gestelde eisen.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
65	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 3.4.8	Pag. 18	GUE 63	Gezien de expliciete eis van Opdrachtgever dat de Low-code Oplossing draait op het On-premises Red Hat OpenShift containerhostingplatform, verzoekt Inschrijver Opdrachtgever te bevestigen dat de aangeboden Low-code Oplossing een geldige Red Hat OpenShift-certificering dient te bezitten.	Hiervoor verwijst de Aanbestedende dienst naar het antwoord zoals gegeven op Vraag#49.
66	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.1.7	Pag. 9	Wens 1	Kan de Opdrachtgever inzicht geven in de globale omvang en complexiteit van de bestaande applicaties (bijvoorbeeld aantal applicaties, integraties en datavolumes), voor zover relevant voor de inschatting van de realisatie?	De Aanbestedende dienst merkt op dat deze vraag, zoals gesteld, niet kan worden. In deze Aanbesteding wordt niet gevraagd om de migratie van bestaande applicaties. In Wens 1 wordt uitsluitend gevraagd om een uitwerking van een migratie-aanpak, waarmee Inschrijver inzichtelijk maakt hoe een Migratie in algemene zin zou worden vormgegeven.
67	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 2.13			Artikel 2.13 stelt dat alle verplichtingen van Opdrachtnemer resultaatsverplichtingen zijn, tenzij uitdrukkelijk anders bepaald. Voor een licentie- en onderhoudsovereenkomst voor standaardsoftware is dit een ongebruikelijke kwalificatie. Is Opdrachtgever bereid onderscheid te maken tussen de inspanningsverplichting (onderhoud, support, beschikbaarheid conform SLA) en eventuele projectmatige resultaatselementen (zoals de realisatiefase)?	Antwoord volgt.
68	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 3.6			Artikel 3.6 bepaalt dat de termijn voor herstel van een afgekeurd Plan van Aanpak eenzijdig door Opdrachtgever wordt vastgesteld. Is Opdrachtgever bereid deze termijn in gezamenlijk overleg vast te stellen, zodat Opdrachtnemer een realistische hersteltermijn kan hanteren?	Antwoord volgt.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
69	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 4.1			In Artikel 4 van de Concept Overeenkomst (Bijlage 2, pagina 8) is de rangorde van documenten vastgelegd, waarbij de Overeenkomst (inclusief Bijlagen A t/m D) een hogere rang heeft dan de Nota('s) van Inlichtingen (Nvl). Tegelijkertijd staat in Hoofdstuk 11 van Bijlage A (pagina 55) dat wijzigingen en/of aangepaste Overeenkomst(en) per Nvl kenbaar worden gemaakt en dat Inschrijver hiermee akkoord gaat. Dit lijkt een mogelijke tegenstrijdigheid te introduceren ten aanzien van de rangorde en de wijze waarop wijzigingen juridisch worden verwerkt. A) Kan de Opdrachtgever bevestigen dat wijzigingen op de Concept Overeenkomst die via de Nvl worden gecommuniceerd, worden verwerkt in een aangepaste en geconsolideerde versie van de Overeenkomst (Bijlage 2) die als definitieve overeenkomst zal gelden? B) Indien dit niet het geval is, kan de Opdrachtgever bevestigen dat wijzigingen via de Nvl prevaleren boven de oorspronkelijke tekst van de Concept Overeenkomst voor zover deze daarvan afwijken?	Antwoord volgt.
70	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 4.1			Artikel 4.1 bepaalt dat de aanbestedingsstukken gedurende de looptijd van de overeenkomst leidend blijven in de rangorde. Hierdoor lijkt de ruimte beperkt om in de uitvoeringsfase via documenten zoals de leveranciersvoorwaarden, SLA of Plan van Aanpak nadere invulling te geven aan afspraken. Is Opdrachtgever bereid te bevestigen dat partijen in de uitvoeringsfase in gezamenlijk overleg nadere afspraken kunnen maken die dienen als praktische invulling of uitleg van de overeenkomst, ook wanneer deze op onderdelen afwijken van de oorspronkelijke formulering, mits dit geen afbreuk doet aan de kern van de opdracht?	Antwoord volgt.
71	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 5			Is Opdrachtgever bereid te bevestigen dat de productdocumentatie van Opdrachtnemer leidend is voor de interpretatie van de functionaliteit van de Software, en dat de Specificaties in lijn hiermee worden geïnterpreteerd?	Antwoord volgt.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
72	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 6.4 en 6.5			Artikel 6.4 geeft Opdrachtnemer het recht de overeenkomst op te zeggen met een minimale opzegtermijn van drie jaar. Artikel 6.5 bepaalt bovendien dat een opzegging door Opdrachtnemer de verlengingsbevoegdheid van Opdrachtgever onverlet laat, waardoor de feitelijke looptijd na opzegging nog maximaal drie jaar kan doorlopen. Kan Opdrachtgever toelichten hoe dit zich verhoudt tot een evenwichtige contractuele relatie, en is zij bereid deze bepaling te herzien?	Antwoord volgt.
73	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 7			Artikel 7 stelt een oplevertermijn van 3 maanden, welke als fatale termijn wordt aangemerkt. Gezien de afhankelijkheid van Opdrachtnemer van input, beschikbaarheid en medewerking van Opdrachtgever, kan deze termijn in de praktijk mede door externe factoren worden beïnvloed. a) Kan Opdrachtgever bevestigen dat de oplevertermijn wordt aangepast indien vertraging ontstaat door factoren buiten de invloedssfeer van Opdrachtnemer (zoals afhankelijkheden van Opdrachtgever)? b) Kan Opdrachtgever toelichten op welke wijze wordt omgegaan met wijzigingen in scope of prioriteiten gedurende de realisatiefase in relatie tot deze termijn? c) Kan Opdrachtgever bevestigen dat de kwalificatie “fatale termijn” niet van toepassing is indien vertraging niet aan Opdrachtnemer kan worden toegerekend?	Antwoord volgt.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
74	Bijlage 2. Concept overeenkom st	Art. 7.3			Artikel 7.3 stelt dat de termijn van drie (3) maanden voor de realisatiefase als Fatale termijn wordt aangemerkt. Uit ervaring met vergelijkbare trajecten, waaronder de inrichting van een Low-code Center of Excellence (CoE), Private Marketplace en het verzorgen van opleidingen, blijkt dat de doorlooptijd voor een dergelijke inrichting in de praktijk doorgaans tussen de zes (6) en twaalf (12) maanden ligt. Deze doorlooptijd is bovendien sterk afhankelijk van factoren aan de zijde van Opdrachtgever, zoals de beschikbaarheid van resources, ontwikkelaars en het opleidings- en certificeringsniveau. Kan de Opdrachtgever bevestigen dat de genoemde termijn van drie (3) maanden indicatief is en dat de realisatieplanning in onderling overleg wordt vastgesteld, rekening houdend met bovengenoemde afhankelijkheden?	Antwoord volgt.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
75	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 10, 17 en 18			De Overeenkomst koppelt de ingangsdatum van de licenties aan de formele Acceptatie door Opdrachtgever. De licentie betreft echter een gebruiksrecht: op het moment dat Opdrachtnemer de licentiekeys uitreikt aan Opdrachtgever, heeft Opdrachtgever direct en onbeperkt toegang tot het platform en maakt zij daar feitelijk gebruik van. Opdrachtnemer is van mening dat het moment van uitlevering van de licentiekeys het meest logische en juridisch zuivere ingangspunt is voor de licentieverplichtingen, ongeacht de voortgang van de formele acceptatieprocedure. Opdrachtnemer verzoekt Opdrachtgever daarom te bevestigen dat: A) De licentietermijn en bijbehorende betalingsverplichting ingaan op het moment van uitlevering van de licentiekeys door Opdrachtnemer, aangezien Opdrachtgever vanaf dat moment feitelijk toegang heeft tot en gebruik kan maken van het platform; B) De formele acceptatieprocedure zoals beschreven in artikel 10 losstaat van de ingangsdatum van de licenties en uitsluitend betrekking heeft op de goedkeuring van de Prestatie als geheel; C) Dit expliciet wordt vastgelegd in het Prijzenformulier en/of de Overeenkomst.	Antwoord volgt.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
76	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 11			De overeenkomst bepaalt dat Opdrachtgever de termijnen voor herstel vaststelt en bij het niet tijdig aanleveren of goedkeuren van een herstelplan de overeenkomst kan ontbinden. Hierdoor heeft Opdrachtnemer beperkte invloed op de haalbaarheid van hersteltermijnen, terwijl Opdrachtnemer als leverancier het beste in staat is om de benodigde doorlooptijd te bepalen. a) Kan Opdrachtgever bevestigen dat hersteltermijnen in gezamenlijk overleg worden vastgesteld, zodat een realistische en uitvoerbare planning wordt gehanteerd? b) Kan Opdrachtgever toelichten onder welke voorwaarden tot ontbinding wordt overgegaan, en of hierbij rekening wordt gehouden met de aard en ernst van het gebrek? c) Kan Opdrachtgever bevestigen dat ontbinding pas aan de orde is indien Opdrachtnemer aantoonbaar tekortschiet en geen redelijke mogelijkheid tot herstel heeft gekregen? d) Kan Opdrachtgever toelichten welke financiële consequenties (zoals eventuele restitutie) van toepassing zijn in geval van ontbinding op deze grond?	Antwoord volgt.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
77	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 14			Artikel 14 stelt dat Opdrachtnemer garandeert dat de software geen vreemde elementen bevat bij Oplevering. Tegelijkertijd wordt Acceptatie gedefinieerd als een later moment, afhankelijk van goedkeuring door Opdrachtgever. Hierdoor lijkt de garantieperiode feitelijk door te lopen tot het moment van Acceptatie, terwijl Opdrachtnemer in die periode geen volledige controle heeft over de (productie)omgeving. a) Kan Opdrachtgever bevestigen dat de garantie met betrekking tot het ontbreken van vreemde elementen geldt op het moment van Oplevering en niet afhankelijk is van het moment van Acceptatie? b) Kan Opdrachtgever bevestigen dat Opdrachtnemer niet verantwoordelijk is voor vreemde elementen die ontstaan buiten de invloedssfeer van Opdrachtnemer, zoals binnen de infrastructuur of IT-omgeving van Opdrachtgever? c) Kan Opdrachtgever toelichten op welke wijze wordt omgegaan met situaties waarin na Oplevering, maar vóór Acceptatie, wijzigingen of invloeden buiten Opdrachtnemer plaatsvinden?	Antwoord volgt.
78	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 15.1 sub b			Artikel 15.1 bevat een brede garantie gedurende de volledige looptijd, waaronder de garantie dat de software geschikt blijft voor gebruik in samenhang met de ICT-infrastructuur van Opdrachtgever. Wijzigingen aan die infrastructuur vallen buiten de invloedssfeer van Opdrachtnemer. Is Opdrachtgever bereid deze garantie te beperken tot de infrastructuromgeving zoals die gold bij aanvang van de overeenkomst, dan wel bij de meest recente Acceptatie?	Antwoord volgt.
79	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 15.4			Artikel 15.4 legt de bewijslast volledig bij Opdrachtnemer indien deze van mening is dat de garantie niet van toepassing is. Is Opdrachtgever bereid een gedeelde of omgekeerde bewijslastverdeling te overwegen voor gevallen waarbij de oorzaak mogelijk in de omgeving of het gebruik van Opdrachtgever ligt?	Antwoord volgt.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
80	Bijlage 2. Concept overeenkomst Bijlage IV. Prijzenformulier	Art. 17			Inschrijver verzoekt Opdrachtgever te bevestigen dat de uurtarieven voor Consultancy (Keuze-element 1) en de tarieven voor Opleidingen tijdens de Operationele fase (Keuze-element 2) jaarlijks worden geïndexeerd op basis van een marktconforme index zoals de CBS Dienstenprijsindex Commerciële Dienstverlening, gegeven dat deze tarieven naar hun aard gebonden zijn aan de ontwikkeling van loonkosten voor IT-specialisten.	Zie paragraaf 12.4 van Bijlage A: De door Inschrijver geoffreerde Prijzen 'Gebruiksrecht' en 'Additionele diensten' (bestaande uit Keuze-element 1 en Keuzelement 2), zoals opgegeven in Bijlage VI. (Prijzenformulier) mogen na de initiële Looptijd en vanaf 2032 jaarlijks en steeds per 1 januari worden geïndexeerd op basis van de CBS-tabel 'Dienstenprijzen (DPI); commerciële dienstverlening en transport.
81	Bijlage 2. Concept overeenkomst Bijlage IV. Prijzenformulier	Art. 17			Het huidige Prijzenformulier lijkt te impliceren dat bij het overschrijden van een staffelgrens het lagere tarief van toepassing wordt op het volledige gebruikersvolume. Dit kan leiden tot een zogenaamd "zaagtand-effect", waarbij een grotere afname goedkoper uitvalt dan een kleinere afname net onder de staffelgrens. Ter illustratie: Indien bijvoorbeeld een tarief van €100 geldt voor 1–100 gebruikers en €50 voor 101–200 gebruikers, zou bij 150 gebruikers een totale prijs van €7.500 ontstaan (150 × €50), terwijl 100 gebruikers €10.000 kosten. Dit leidt tot rekenkundig inconsistente en commercieel onwenselijke uitkomsten. A) Kan de Opdrachtgever bevestigen dat de staffelprijzen cumulatief worden toegepast, waarbij het tarief per staffel uitsluitend geldt voor het aantal gebruikers binnen die specifieke band (bijvoorbeeld: eerste 100 gebruikers tegen €100 en de volgende 50 tegen €50), en niet retroactief op het totale volume? B) En kan de Opdrachtgever bevestigen dat het Prijzenformulier hierop wordt aangepast dan wel dat de gehanteerde berekeningsmethodiek expliciet wordt verduidelijkt?	A) De Opdrachtgever bevestigt dat in het Prijzenformulier de staffelprijzen zodanig zijn ingericht dat het bij een hogere staffel behorende tarief van toepassing is op het volledige aantal Eindgebruikers. Dit betekent dat bij overschrijding van een staffelgrens het bijbehorende lagere tarief wordt toegepast op het totale volume binnen die staffel. De door Inschrijver beschreven situatie, waarbij een groter volume tot een lagere totale prijs kan leiden dan een kleiner volume, is daarmee inherent aan de gekozen systematiek. B) De Opdrachtgever is zich bewust van het door Inschrijver benoemde effect en merkt op dat deze systematiek een bewuste keuze betreft. Het Prijzenformulier wordt derhalve niet aangepast. Ten overvloede wijst de Opdrachtgever op de bepalingen in UE74 en UE75, waaruit volgt dat: - jaarlijks voorafgaand aan het contractjaar het aantal benodigde Licenties wordt vastgesteld (UE 74), en gedurende het contractjaar flexibel kan worden opgeschaald, waarbij aanvullende Licenties naar rato van de resterende looptijd van het betreffende contractjaar in rekening worden gebracht (UE 75). - Indien als gevolg van opschaling een hogere staffel wordt bereikt, geldt het bijbehorende tarief voor het totale aantal Licenties binnen dat contractjaar. Dit kan ertoe leiden dat binnen datzelfde contractjaar een herrekening plaatsvindt van eerder in dat contractjaar afgenomen Licenties, zodat het juiste staffeltarief wordt toegepast op het volledige volume. Daarbij geldt dat een dergelijke herrekening uitsluitend plaatsvindt binnen het betreffende contractjaar. Reeds gefactureerde en afgerekende Licenties uit voorgaande contractjaren worden niet met terugwerkende kracht aangepast.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
82	Bijlage 2. Concept overeenkomst Bijlage IV. Prijzenformulier	Art. 17			Het huidige Prijzenformulier biedt uitsluitend ruimte voor een totaalprijs per gebruiker. Voor een transparante, controleerbare en goed vergelijkbare prijsopbouw kan een nadere uitsplitsing van de prijscomponenten wenselijk zijn. Is de Opdrachtgever bereid het Prijzenformulier zodanig aan te passen dat afzonderlijke prijscomponenten kunnen worden opgegeven, waaronder in ieder geval: a) een basisvergoeding (vaste platform fee); b) prijs per interne gebruiker; c) prijs per externe gebruiker; d) eventuele deploymentkosten; e) verplichte add-on producten?	Nee, de Opdrachtgever is niet bereid het Prijzenformulier aan te passen, aangezien de huidige opzet noodzakelijk is voor een eenduidige en goed vergelijkbare beoordeling van Inschrijvingen, alsmede voor de voorspelbaarheid van de kosten gedurende de looptijd van de Overeenkomst.
83	Bijlage 2. Concept overeenkomst Bijlage IV. Prijzenformulier	Art. 17			Opdrachtnemer constateert dat een gefaseerde opbouw van licenties (bijvoorbeeld op basis van een beperkt aantal gebruikers in de initiële fase) in de praktijk kan leiden tot beperkingen in het gebruik van het platform. Dit kan onder andere resulteren in: beperkingen in het aantal en type use cases dat gerealiseerd kan worden; aanvullende inspanning op het gebied van licentie- en portfoliomanagement; vertraging in adoptie en innovatie door afhankelijkheid van nieuwe investeringsmomenten; suboptimale architectuurkeuzes als gevolg van licentiebeperkingen. Gezien de omvang van de organisatie van Opdrachtgever (circa 30.000 interne gebruikers en een potentieel 17 miljoen externe gebruikers), ligt een model waarbij direct brede beschikbaarheid van het platform wordt gefaciliteerd meer voor de hand om maximale waarde te realiseren. Kan de Opdrachtgever toelichten in hoeverre het toegestaan is om een licentiemodel aan te bieden waarbij vanaf de start van de overeenkomst toegang wordt geboden voor het volledige aantal interne gebruikers en externe gebruikers, waarbij de bijbehorende investering gefaseerd wordt opgebouwd over de looptijd van de overeenkomst (via een ramp-up constructie)?	Binnen de kaders van deze Aanbesteding is het mogelijk om een dergelijk model aan te bieden via het Enterprise licentiemodel, waarbij een Vaste Prijs per gebruiksjaar wordt gehanteerd en Inschrijver de mogelijkheid heeft om kortingen per gebruiksjaar (ramp-up) aan te bieden, mits deze transparant en deugdelijk worden onderbouwd. Andere vormen van afwijkende prijs- of licentiestructuren passen niet binnen het voorgeschreven Prijzenformulier.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
84	Bijlage 2. Concept overeenkom st	Art. 17.6			Vanaf de Effectieve Datum krijgt Opdrachtgever direct toegang tot de Low-code Oplossing (waaronder de ontwikkelomgeving, het portal voor application lifecycle management en de Marketplace) waarmee Authorized Users kunnen ontwikkelen, opleidingen kunnen volgen en het CoE kan worden ingericht. Deze toegang is een noodzakelijke voorwaarde om de Opdrachtgever in staat te stellen actief deel te nemen aan de Realisatie. De Licentievergoeding is een gebruiksrecht dat ingaat zodra dat recht beschikbaar is gesteld, conform de gangbare licentievoorwaarden van Low-code platformen. Vraag: De in Artikel 17.6 opgenomen betalingsregeling (10% / 30% / 60%) heeft betrekking op de Vaste Prijs voor de Realisatiefase. Inschrijver verzoekt Opdrachtgever te bevestigen dat: a) deze 10/30/60-structuur uitsluitend van toepassing is op de eenmalige Realisatiekosten (waaronder begrepen: inrichting van het platform op het On-Premises OpenShift containerhostingplatform, inrichting Center of Excellence, opleidingen tijdens de Realisatiefase, en het beschikbaar stellen van de Private Marketplace); b) de Licentievergoedingen voor de Low-code Oplossing een afzonderlijke prestatie betreffen die separaat jaarlijks vooraf wordt gefactureerd vanaf het moment dat Opdrachtgever toegang heeft tot de Low-code Oplossing.	Antwoord volgt.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
85	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 19			De Opdrachtgever verzoekt in artikel 19 om volledige overdracht van intellectueel eigendom op configuraties, koppelingen, maatwerk en documentatie. De aangeboden oplossing betreft een gestandaardiseerd low-code platform, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen: (i) het platform en generieke componenten, en (ii) de daarop ontwikkelde applicaties (apps) en klantspecifieke configuraties. Voor de applicaties en klantspecifieke configuraties geldt dat deze specifiek voor de Opdrachtgever worden ontwikkeld en dat het intellectueel eigendom hiervan bij Opdrachtgever kan komen te liggen. Tegelijkertijd maken het platform en generieke componenten onderdeel uit van de kernsoftware van Opdrachtnemer. Deze worden generiek ontwikkeld en toegepast over meerdere klanten en kunnen derhalve niet worden overgedragen. Kan de Opdrachtgever bevestigen dat: a) het intellectueel eigendom van klantspecifieke applicaties en configuraties bij Opdrachtgever kan liggen; en b) het intellectueel eigendom van het platform en generieke componenten bij Opdrachtnemer blijft?	Antwoord volgt.
86	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 19.4			Artikel 19.4 bepaalt dat bij geschil over IP-rechten op resultaten en documentatie vermoed wordt dat de rechten bij Opdrachtgever berusten. Dit vermoeden is voor een softwareleverancier onwerkbaar en ongebruikelijk. Is Opdrachtgever bereid dit bewijsvermoeden te schrappen of te vervangen door een neutrale bepaling?	Antwoord volgt.
87	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 24.2			Artikel 24.2 geeft Opdrachtgever het recht een Attack & Penetration-test uit te voeren op de Low-code Oplossing. Voor standaardsoftware die ook bij andere overheidsorganisaties in gebruik is, is dit niet gebruikelijk en potentieel in strijd met de beveiligingsbelangen van andere afnemers. Is Opdrachtgever bereid dit recht te beperken tot de specifieke applicatie- en integratielaag, en/of te accepteren dat Opdrachtnemer verwijst naar bestaande externe beveiligingscertificeringen (zoals ISO 27001 en relevante penetratietestrapportages)?	Antwoord volgt.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
88	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 24.8			Artikel 24.8 legt de verantwoordelijkheid voor het signaleren van ongeautoriseerde toegang tot de Low-code Oplossing bij Opdrachtnemer. Bij een on-premises deployment heeft Opdrachtnemer echter geen toegang tot de omgeving van Opdrachtgever. Kan Opdrachtgever verduidelijken hoe deze verplichting praktisch uitvoerbaar is bij on-premises installaties, en is zij bereid de verantwoordelijkheid te preciseren op basis van de feitelijke beheergrens?	Antwoord volgt.
89	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 32.1			Artikel 32.1 geeft Opdrachtgever het recht de overeenkomst buitengerechtelijk te ontbinden, terwijl Opdrachtnemer uitsluitend via de rechter kan ontbinden. Is Opdrachtgever bereid een meer evenwichtige beëindigingsregeling op te nemen waarbij ook Opdrachtnemer onder nader te bepalen omstandigheden buitengerechtelijk kan opzeggen?	Antwoord volgt.
90	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 32.2			Inschrijver constateert dat Artikel 6 een Initiële Looptijd van zes (6) jaar vastlegt en dat Artikel 17.1 bepaalt dat de Prijzen voor deze periode vaststaan, terwijl Artikel 32.2 Opdrachtgever de mogelijkheid biedt om de Overeenkomst te allen tijde op te zeggen met een opzegtermijn van één jaar. Kan de Opdrachtgever bevestigen dat de Initiële Looptijd van zes jaar geldt als een vaste minimumlooptijd en niet eenzijdig kan worden verkort op basis van Artikel 32.2, behoudens de in de Overeenkomst expliciet opgenomen beëindigingsgronden?	Antwoord volgt.
91	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 38.5 en 38.6			Artikelen 38.5 en 38.6 gaan uit van de mogelijkheid tot het wisselen tussen licentiemodellen. Kan de Opdrachtgever bevestigen dat deze bepalingen niet van toepassing zijn indien Opdrachtnemer één gestandaardiseerd licentiemodel aanbiedt?	Antwoord volgt.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
92	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 38.10			Artikel 38.10 stelt dat bepaalde voorwaarden van Opdrachtnemer moeten voldoen aan in de overeenkomst opgenomen eisen om van toepassing te kunnen zijn. Aangezien de aangeboden oplossing wordt geleverd op basis van gestandaardiseerde voorwaarden die uniform worden toegepast en integraal onderdeel vormen van de dienstverlening, is aanvullende toetsing of inhoudelijke aanpassing daarvan in de praktijk niet uitvoerbaar. Kan de Opdrachtgever bevestigen dat deze voorwaarden integraal van toepassing kunnen zijn op de aangeboden oplossing en niet afhankelijk zijn van aanvullende toetsing of inhoudelijke aanpassing om geldig te zijn?	Antwoord volgt.
93	Bijlage VI. Prijzenformulier				In het prijzenformulier wordt gevraagd om een vaste prijs voor services, opleidingen en de realisatiefase. Gezien de aard van deze werkzaamheden en de afhankelijkheid van nadere invulling en afstemming gedurende de uitvoering, zijn deze onderdelen in de praktijk variabel van karakter. Kan de Opdrachtgever bevestigen dat deze onderdelen mogen worden aangeboden op basis van gespecificeerde tarieven (bijvoorbeeld per type consultant en opleidingsvorm), zodat flexibiliteit, transparantie en een passende aansluiting op de daadwerkelijke behoefte worden geborgd?	De gevraagde Vaste Prijs voor de Realisatie met inbegrip van Consultancy en Opleidingen is een bewuste keuze van Opdrachtgever en dient door Inschrijvers als zodanig te worden gevolgd. Voor de Realisatie geldt op grond van UE 70 dat sprake is van een Vaste Prijs (fixed-fee) met een resultaatverplichting voor het opleveren van een Productiewaardige Low-code Oplossing conform het geaccordeerde definitieve Plan van Aanpak Realisatie. De bijbehorende betalingsstructuur is gekoppeld aan de in de Aanbestedingsstukken vastgelegde acceptatiemijlpalen. Het is derhalve niet toegestaan om de Realisatie met inbegrip van Consultancy en Opleidingen uitsluitend op basis van gespecificeerde tarieven (zoals uur- of dagtarieven) aan te bieden in plaats van de gevraagde Vaste Prijs. Inschrijvers dienen de Vaste Prijs te baseren op eigen aannames ten aanzien van de benodigde inzet, risico's en afhankelijkheden. Voor de Realisatie geldt aanvullend dat Inschrijvers de Vaste Prijs dienen te onderbouwen in het prijzenformulier conform de daarin opgenomen structuur. Eventuele gehanteerde tarieven kunnen daarbij uitsluitend dienen als onderbouwing van de Vaste Prijs, maar vormen geen afzonderlijke afrekenbasis binnen de realisatiefase

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
94	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 16			Inschrijver constateert dat Artikel 16 voorziet in een brede aansprakelijkheid zonder expliciete beperking in hoogte. Is de Opdrachtgever bereid te bevestigen dat de aansprakelijkheid van Opdrachtnemer wordt gemaximeerd tot een marktconform niveau, bijvoorbeeld gerelateerd aan de jaarlijkse contractwaarde of een vast maximum, en dat indirecte schade wordt uitgesloten?	Antwoord volgt.
95	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 28			Inschrijver beschikt over een algemene aansprakelijkheidsverzekering op organisatieniveau. Deze verzekering is niet specifiek gekoppeld aan deze overeenkomst, maar biedt dekking op een passend niveau. Kan de Opdrachtgever bevestigen dat een dergelijke algemene aansprakelijkheidsverzekering, passend bij de aard en omvang van de overeenkomst, volstaat en dat geen projectspecifieke verzekering vereist is?	Antwoord volgt.
96	Bijlage A. Specificatie van de opdracht			Wens 3	Wij hebben de volgende vragen nav deze aanvraag: 1. Mate waarin keuze elementen worden meegenomen in het Plan van Aanpak (W3) Kunt u toelichten in hoeverre de keuze elementen worden meegenomen in het Plan van Aanpak (W3)? Meer specifiek verzoeken wij u te verduidelijken: • of en in welke mate de criteria die samenhangen met keuze elementen onderdeel behoren te zijn van het Plan van Aanpak, en • of en in hoeverre deze uitwerking wordt betrokken bij de kwaliteitsbeoordeling en de score van het Plan van Aanpak binnen de gunningssystematiek. 1. Samenhang scoringsmethodiek, Plan van Aanpak en vergelijkbaarheid Indien keuze elementen niet of slechts beperkt worden meegenomen in de beoordeling van het Plan van Aanpak, verzoeken wij u toe te lichten: • via welk alternatief beoordelingsmechanisme (bijvoorbeeld prijs, separate beoordeling of niet scorend) deze keuze elementen dan worden meegewogen, en • hoe u hiermee waarborgt dat inschrijvingen inhoudelijk goed vergelijkbaar zijn en blijven, mede ter voorkoming van uiteenlopende interpretaties door inschrijvers en met het oog op het transparantiebeginsel.	Antwoord volgt.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
97	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.1.1	Pag. 5		De Belastingdienst werkt in hoge mate proces- en dossiergedreven, waarbij standaardisatie, hergebruik en voorspelbaarheid cruciaal zijn voor snelheid, beheersbaarheid en schaalbaarheid. Onze oplossing sluit hier goed op aan: zij ondersteunt processen en dossiers end-to-end, is model- en standaardgedreven en richt zich op snelle waardelevering tegen lagere structurele kosten, zonder onnodige technische variatie. Wij kunnen echter niet voldoen aan de knock-out eisen GUE 1, GUE 2 en GUE 3. Deze eisen vereisen volledige vrijheid in UI-vormgeving via specifieke CSS, terwijl onze oplossing bewust uitgaat van een meer gestandaardiseerde gebruikersinterface met focus op efficiënt werken. Styling is daarbij geen doel op zich, maar ondergeschikt aan procesondersteuning, herbruikbaarheid en beheersbaarheid. Vraag: Kan de aanbestedende dienst de eisen GUE 1, GUE 2 en GUE 3 laten vervallen of versoepelen, zodat ook oplossingen met een gestandaardiseerde, proces- en dossiergerichte gebruikersinterface kunnen worden aangeboden en de markt meer ruimte krijgt om passende oplossingen voor de Belastingdienst voor te stellen?	Zie het antwoord op Vraag#176.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
98	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.1.4	Pag. 6		De beschreven werkwijze van de Belastingdienst vraagt vooral om robuuste proces- en dossierondersteuning, waarbij standaardisatie, governance en voorspelbaarheid belangrijker zijn dan de manier waarop functionaliteit technisch wordt samengesteld. Onze oplossing sluit hier goed op aan door model- en configuratiegedreven te werken, met focus op hergebruik, kwaliteit en beheersbaarheid over teams en ketens heen. Wij kunnen echter niet voldoen aan knock-out eis GUE 9, waarin expliciet wordt gevraagd om het kunnen samenstellen van applicaties via drag-and-drop van componenten. Deze eis stuurt sterk op een specifieke invulling van low-code application development, terwijl dit voor het realiseren van proces- en dossierfunctionaliteit geen noodzakelijke voorwaarde is en andere, gelijkwaardige oplossingsrichtingen uitsluit. Vraag: Kan de aanbestedende dienst GUE 9 laten vervallen of functioneel herformuleren, zodat ook oplossingen die model- of configuratiegedreven werken (zonder expliciete drag-and-drop-constructies) kunnen worden aangeboden en de markt meer ruimte krijgt om passende oplossingen voor de Belastingdienst te leveren?	Nee. De Aanbestedende dienst is niet voornemens GUE 9 te laten vervallen of functioneel te herformuleren. De eis is bewust gebaseerd op het gedachtegoed van Low-code, waarin het visueel samenstellen van applicaties via drag-and-drop-componenten een essentieel uitgangspunt vormt. Om die reden blijft GUE 9 ongewijzigd en dienen inschrijvingen aan deze Gunningseis te voldoen.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
99	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.1.4	Pag. 6		De doelstelling van kwaliteitsbewaking en inzicht in onderhoudbaarheid van oplossingen onderschrijven wij volledig. Onze oplossing ondersteunt dit door sterke model-gedreven principes, standaardisatie en ingebouwde kwaliteitsmechanismen, waardoor de focus ligt op de kwaliteit van het functionele en procesmatige model in plaats van op gegenereerde broncode. Wij kunnen echter niet voldoen aan knock-out eis GUE 14, waarin wordt vereist dat de meetapplicatie Sigrid kan worden ingezet op de gegenereerde code. In onze oplossing is de gegenereerde code niet leidend en bovendien niet transparant of relevant voor analyse door externe code-analyse-tools; de kwaliteit en maintainability worden primair geborgd op model- en ontwerp-niveau. Vraag: Kan de aanbestedende dienst GUE 14 laten vervallen of aanpassen, zodat ook oplossingen waarbij kwaliteit en onderhoudbaarheid op model- en ontwerpniveau worden geborgd, en niet via analyse van gegenereerde code, als gelijkwaardig worden beschouwd?	Nee. De Aanbestedende dienst is niet voornemens GUE 14 te herformuleren. Het gebruik van Sigrid is een harde eis vanuit de organisatie en maakt integraal onderdeel uit van de kwaliteitsborging zoals deze in de Aanbestedingsdocumenten is vastgelegd.
100	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 1.0	Pag. 4		Kan Opdrachtgever een indicatie geven van de typen applicaties die met de Low-code Oplossing gebouwd en beheerd zullen worden? Gaat het primair om interne procesondersteunende applicaties, burgergerichte portalen, ketenintegratie-applicaties of een combinatie?	Hierover kan op dit moment niets gezegd worden. Het is uiteindelijk aan de tenants om te bepalen welke typen Low-code Applicaties gerealiseerd gaan worden met de Low-code Oplossing. Dit beeld zal pas ontstaan tijdens de Operationele fase.
101	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 1.0	Pag. 4		Voor welke IV-ketens (bijvoorbeeld Heffing, Inning, Toezicht, Toeslagen, Douane) worden de eerste applicaties voorzien?	De Aanbestedende dienst geeft aan dat in de initiële fase onder meer de keten Douane de eerste Low-code Applicaties binnen de Low-code Oplossing gaat ontwikkelen. Andere IV-ketens zullen gefaseerd aansluiten zodra dit organisatorisch en inhoudelijk passend is binnen de verdere uitrol van het platform.
102	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.2	Pag. 10 t/m 15		Voorziet Opdrachtgever ook een rol voor niet-technische medewerkers die zelf applicaties bouwen, of is de Low-code Oplossing uitsluitend bestemd voor professionele softwareontwikkelaars binnen Directie IV?	De Opdrachtgever ziet uitsluitend een rol voor professionele software-ontwikkelaars binnen de Aanbestedende dienst.
103	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.1.7	Pag. 9		Hoeveel applicaties zijn er tijdens de pilots met Mendix en OutSystems gerealiseerd, en wat is de beoogde migratiescope? Gaat het om een volledige migratie van alle pilotapplicaties naar het nieuwe platform, of betreft het een selectieve migratie waarbij sommige applicaties op Mendix of OutSystems blijven draaien gedurende de contractperiode?	In deze aanbesteding wordt niet gevraagd om de migratie van bestaande applicaties. In Wens 1 wordt uitsluitend gevraagd om een uitwerking van een migratie-aanpak, waarmee Inschrijver inzichtelijk maakt hoe een migratie in algemene zin zou worden vormgegeven. Het aantal tijdens de pilot gerealiseerde Low-code Applicaties is hierdoor niet relevant.

Europese Aanbesteding low-code oplossing
Kenmerk IUC25-011

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
104	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.1.7	Pag. 9		Wat is de inschatting van de kwaliteit van de specificatie documentatie van de legacy applicaties?	Zie het antwoord Vraag#103.
105	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 4.1 en 4.4	Pag. 20-21		Is Opdrachtgever bereid om applicaties met directe burgerinteractie, waarbij (fiscale) persoonsgegevens worden verwerkt, te bouwen en te beheren op een platform van een niet-Europese leverancier? Zo ja, welke aanvullende risicobeheersmaatregelen (escrow, DPIA, verwerkersovereenkomst) zijn vereist?	Opdrachtgever stelt geen beperkingen aan de herkomst van de (product)leverancier van de Oplossing (bijvoorbeeld binnen of buiten de Europese Economische Ruimte), tenzij expliciet aangegeven.
106	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 3.4	Pag. 16-18		Is een managed private cloud deployment binnen de EER, waarbij de infrastructuur fysiek in Nederland of de EER staat maar door de leverancier wordt beheerd, als functioneel equivalent voor on-premises OpenShift acceptabel? Zo ja, onder welke voorwaarden?	Nee. De Aanbestedende dienst bevestigt dat het de Low-code Oplossing in de initiële situatie volledig On-premises moet worden geleverd en functioneren. Hybride verschijningsvormen, waarbij onderdelen zoals het beheer- of ontwikkelplatform (control plane) als SaaS worden aangeboden, zijn binnen deze Aanbesteding niet acceptabel. Zie ook kerncompetentie 1. Low-code platform van GE 5. in het Beschrijvend Document.
107	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 3.4 en 3.5	Pag. 16-19		Is een hybride deploymentmodel acceptabel waarbij de applicatie-runtime en data on-premises draaien op OpenShift, maar het beheer- en ontwikkelplatform (control plane) als SaaS wordt aangeboden? Zo ja, welke componenten moeten minimaal on-premises draaien?	Nee. De Aanbestedende dienst bevestigt dat de Low-code Oplossing in de initiële situatie volledig On-premises moet worden geleverd en functioneren. Hybride verschijningsvormen, waarbij onderdelen zoals het beheer- of ontwikkelplatform (control plane) als SaaS worden aangeboden, zijn binnen deze aanbesteding niet acceptabel. Zie ook kerncompetentie 1. Low-code platform van GE 5. in het Beschrijvend Document.
108	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.1.4	Pag. 6	GUE 14	GUE 14 vereist meetbaarheid via Sigrid (SIG). Is de scope van de meetbaarheid begrensd tot alleen voor gemaakte applicaties of ook andere componenten?	Primair zijn SIG-metingen bedoeld voor gerealiseerde Low-code Applicaties.
109	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.2.2	Pag. 32	GUE 34	GUE 34 vereist ondersteuning van C# of Java als back-end custom code taal. Is een andere volwaardige server-side scripttaal (zoals JavaScript/TypeScript via een server-side runtime) acceptabel als functioneel equivalent, mits de uitbreidbaarheid van applicatielogica identiek is aan C# of Java?	Nee. De Aanbestedende dienst houdt vast aan de eis in GUE 34, waarin expliciet is bepaald dat de Low-code Oplossing C# of Java moet ondersteunen als back-end custom code taal. Het gebruik van andere server-side talen of runtimes wordt binnen deze eis niet als equivalent beschouwd.
110	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.2.1	Pag. 11	GUE 26	GUE 26 vereist dat de Low-code Oplossing een backlog ondersteunt. Is een gecertificeerde, out-of-the-box integratie met een extern backlog-managementsysteem (zoals Jira of Azure DevOps) acceptabel als equivalent voor native backlogfunctionaliteit binnen het platform?	Ja, dat is acceptabel

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
111	Beschrijvend document	Par. 5.1.4 Par. 5.2.3.2	Pag. 26 Pag. 29	GE 5	Mag de referentie voor Kern Competentie 1 (GE 5 - on-prem low-code op OpenShift + CoE inrichting) worden ingevuld door een combinatie van partijen binnen een consortium, waarbij partij A de OpenShift-deployment aantoonbaar heeft uitgevoerd en partij B de CoE-inrichting? Of moet één partij beide elementen aantoonbaar hebben uitgevoerd?	Voor de volledigheid: In GE5 worden twee kerncompetenties ugevraagd, namelijk: Kerncompetentie 1. "Low-code platform" en Kerncompetentie 2. "Center of excellence". Indien wordt ingeschreven door middel van een samenwerkingsverband (zie tevens paragraaf 5.1.4 en 5.1.3), mogen referenties voor kerncompetenties worden ingevuld door het samenwerkingsverband gezamenlijk, mits: - de referentie gezamenlijk alle gevraagde elementen van de betreffende kerncompetentie afdekt; en - per referentie duidelijk en expliciet wordt aangegeven welke partij binnen het consortium welk onderdeel heeft uitgevoerd. Het is derhalve toegestaan dat partij A de ervaring met een element van de betreffende kerncompetentie aantoonbaar heeft uitgevoerd en partij B de ervaring met een ander element van de betreffende kerncompetentie aantoonbaar heeft uitgevoerd, mits deze werkzaamheden onderdeel vormen van één samenhangende opdracht of set van opdrachten waarop de referentie ziet. Het is derhalve niet vereist dat één enkele partij binnen het samenwerkingsverband alle elementen zelfstandig heeft uitgevoerd.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
112	Beschrijvend document	Par. 5.1.4	Pag. 26		Indien een inschrijving wordt gedaan door een implementatiepartner als hoofdinschrijver met de platformleverancier als onderaannemer, aan welke partij worden de geschiktheidseisen primair getoetst? Kan de platformleverancier als onderaannemer bijdragen aan het voldoen aan de referentie-eis Kern Competentie 1?	Bij een inschrijving waarbij een implementatiepartner als hoofdaannemer optreedt en de platformleverancier als onderaannemer, worden de geschiktheidseisen primair getoetst aan de hoofdaannemer. Een onderaannemer kan echter bijdragen aan het voldoen aan geschiktheidseisen, waaronder de referentie-eis voor een kerncompetentie voor zover: de onderaannemer daadwerkelijk wordt ingezet voor de onderdelen waarop de geschiktheidseis ziet; en de hoofdinschrijver in de inschrijving expliciet en aantoonbaar maakt dat hij voor het betreffende onderdeel een beroep doet op de capaciteiten en ervaring van deze onderaannemer (zie tevens hiervoor paragraaf 5.1.4 en 5.1.3) In dat geval mag de platformleverancier als onderaannemer bijdragen aan het aantonen van (onderdelen van) de kerncompetentie, mits duidelijk wordt gemaakt welke partij welk onderdeel van de referentie heeft uitgevoerd en dit inzetbaar is voor de uitvoering van de opdracht. De hoofdinschrijver blijft te allen tijde integraal verantwoordelijk voor de uitvoering van de opdracht en voor de juistheid en toepasselijkheid van de opgevoerde referenties.
113	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 12.2	Pag 56-57		Hoe definieert Opdrachtgever een 'externe eindgebruiker' in het kader van het prijzenformulier: op basis van unieke authenticated users, sessies, of de totale burgerpopulatie? Tellen anonieme burgers die een publiek portaal raadplegen zonder inlog mee als eindgebruiker?	Zie ook begrip 53. Eindgebruikers uit de Begrippenlijst. Het gaat bij externe eindgebruikers om unieke authenticated users. Anonieme eindgebruikers zullen we niet toelaten.
114	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.1.6		UE 1	UE 1 vereist realisatie van een 'Air-gapped Private Marketplace'. §2.5.2 U omschrijft dit als 'afgesloten van de Public Marketplace, waarbij Componenten binnen een gecontroleerde beheersstructuur worden aangeboden'. Zijn de minimale functionele vereisten voor de Private Marketplace: (a) een separate marketplace-interface met eigen UI en catalogusfunctionaliteit, of (b) een gecontroleerde interne component-bibliotheek zonder aparte marketplace-interface, waarbij componenten via het beheersysteem van de Low-code Oplossing worden gedistribueerd? En geldt de air-gapped eis voor de runtime van de marketplace, voor het vulproces (importeren van componenten), of beide?	a) De Aanbestedende dienst bevestigt dat een separate Private Marketplace-interface niet per se vereist is. b) Een gecontroleerde interne component-bibliotheek, waarbij Componenten via het beheersysteem van de Low-code Oplossing worden gedistribueerd, is wenselijk en passend binnen de bedoeling van UE 1. c) De Air-gapped eis geldt voor zowel de runtime als het importeren van Componenten Het laatste is voorbehouden aan een beperkt aantal DevOps-medewerkers binnen een gecontroleerde beheersstructuur.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
115	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 3.4		GUE 56	GUE 56 vereist dat de Low-code Oplossing 'Air-gapped kan functioneren'. Kan de aanbestedende dienst specificeren wat het minimale vereiste is voor 'air-gapped functioneren' tijdens de operationele fase? Meer specifiek: moet de oplossing volledig offline opereren zonder enige externe verbinding, of is gecontroleerde uitgaande verbinding via een goedgekeurde proxy naar specifieke whitelisted endpoints acceptabel?	Zie het antwoord op Vraag#51.
116	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.1.3		GUE 5 t/m GUE 7	GUE 5–7 vereisen een multi-tenant architectuur waarbij elke tenant (DG Belastingdienst, DG Douane, DG Toeslagen) onafhankelijk kan werken met een eigen OTAP-omgeving. Accepteert de aanbestedende dienst zowel (a) een architectuur met meerdere separate instances (één per DG) als (b) een domain separation-architectuur binnen één instance, als gelijkwaardige invulling van de multi-tenant eis? Of heeft één van beide modellen de voorkeur van de aanbestedende dienst? Kunt u dit toelichten?	De Aanbestedende dienst bevestigt dat GUE 5–7 functioneel voorschrijven dat elke tenant onafhankelijk kan werken met een eigen OTAP-omgeving. De eisen schrijven geen specifieke technische implementatievorm voor. Zowel (a) een architectuur met meerdere separate instances als (b) een domain-separation architectuur binnen één instance worden als gelijkwaardige invulling van de multi-tenant eis beschouwd, mits wordt voldaan aan de in GUE 5–7 gestelde eisen ten aanzien van isolatie, onafhankelijkheid en OTAP-scheiding.
117	Beschrijvend document	Par. 2.1	Pag. 8		Heeft de Belastingdienst een expliciete afweging gemaakt tussen een dedicated low-code platform en AI-gestuurde ontwikkelomgevingen (GenAI vibe coding, Agentic coding) als invulling van de doelstellingen in §2.1/§2.3, en zo ja, op welke gronden is een low-code platform voor 6–15 jaar de meest proportionele en toekomstbestendige keuze?	Ja, de Aanbestedende dienst heeft hierin een expliciete afweging gemaakt. Daarbij is bewust gekozen voor de verwerving van een Low-code Oplossing. AI-gestuurde ontwikkelomgevingen, zoals GenAI-based coding of agentic coding, maken geen onderdeel uit van de doelstellingen van deze Aanbesteding en zijn daarom niet betrokken in de scope- en oplossingsrichting. De keuze voor een Low-code oOplossing sluit aan bij de behoefte aan een beheersbare, schaalbare en duurzaam te onderhouden ontwikkelomgeving binnen de IV-kaders van de Belastingdienst. De Gunnings- en Geschiktheidseisen zijn volledig in overeenstemming met dit doel en richten zich op het verwerven van een Low-code Oplossing dat de Opdrachtgever in staat stelt om op een toekomstbestendige en controleerbare wijze Low-code Applicaties te ontwikkelen en te beheren. AI-gestuurde ontwikkelomgevingen vallen buiten de scope van deze Aanbesteding en zijn daarom niet meegenomen in de proportionaliteits- of toekomstbestendighedsafweging.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
118	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.2.2		UE 2	UE 2 verplicht de opdrachtnemer jaarlijks te rapporteren over AI-functionaliteiten, maar legt geen aankooprecht of afnamemechanisme vast voor aanvullende AI-functionaliteit. Voorziet de Belastingdienst gedurende de looptijd van de overeenkomst in een contractueel kader om aanvullende AI-functionaliteiten - zoals agentic development tools, LLM-integraties of AI-gestuurde kwaliteitscontrole - af te nemen als keuze-element, of vallen dergelijke uitbreidingen buiten de scope van dit contract en vereisen zij een nieuwe aanbestedingsprocedure?	Antwoord volgt.
119	Bijlage VI. Prijzenformulier				Het prijzenformulier (tabblad 2b) vraagt om één vaste jaarvergoeding voor het Enterprise site licentie. Onderdelen van de oplossing kennen echter een consumptiegebaseerd prijsmodel (credits/transacties en assists). Hoe dienen inschrijvers deze verbruiksafhankelijke componenten te verwerken in de vaste jaarvergoeding, en op welke wijze kan tussentijdse bij- of afschaling van consumptievariabelen worden verrekend conform de afrekenmethodiek in §12.3?	Indien inschrijver kiest voor het Enterprise licentiemodel (zoals bedoeld in UE 76), geldt dat sprake is van één vaste jaarlijkse Vergoeding, die vooraf wordt gefactureerd en die recht geeft op onbeperkt gebruik door Opdrachtgever. Kenmerk van dit model is dat deze Vergoeding onafhankelijk is van daadwerkelijk gebruik. Eventuele verbruiksafhankelijke onderdelen (zoals credits, transacties en assists) dienen in dat geval door Inschrijver te worden opgenomen en verdisconteerd in de Vaste (jaar)Vergoeding. Het risico met betrekking tot het feitelijke gebruik ligt daarmee volledig bij Opdrachtnemer. Binnen het Enterprise licentiemodel is geen sprake van tussentijdse verrekening bij op- en/of afschaling van gebruik. De systematiek voor op- en afschalen zoals opgenomen in UE 72 t/m UE 75 is derhalve niet van toepassing op het Enterprise licentiemodel.
120	Beschrijvend document	Par. 2.5.3	Pag. 12		Wat is de reden dat de aanbestedende dienst licensering voor 30.000 interne eindgebruikers uitvraagt terwijl de primaire doelgroep (IV) ongeveer 3000 medewerkers heeft?	De Aanbestedende dienst verwijst naar de definitie van 'Eindgebruikers' zoals opgenomen in de begrippenlijst van de aanbestedingsdocumenten. De in de vraag genoemde groep van circa 3.000 IV-medewerkers betreft de DevOps-medewerkers die de Low-code Oplossing gebruiken voor ontwikkeling, configuratie of uitbreiding van Low-code Applicaties (zie tevens het bgrip DevOps-medewerkers).
121	Beschrijvend document	Par. 2.1	Pag. 8		Kunt u toelichten in hoeverre de aanbesteding gericht is op volledige vervanging van bestaande low-code platformen versus co-existentie met platformen zoals Mendix en OutSystems?	De Aanbestedende dienst bevestigt dat deze Aanbesteding het directe gevolg is van de uitgevoerde pilot en uitsluitend is gericht op de initiële verwerving van een Low-code Oplossing. De Aanbesteding heeft daarmee geen bredere doelstelling, zoals volledige vervanging van bestaande low-code platformen of het realiseren van co-existentie-scenario's met andere platformen zoals Mendix of OutSystems.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
122	Beschrijvend document	Par. 2.1	Pag. 8		Kunt u inzicht geven in het aantal, type en de complexiteit van bestaande Mendix- en OutSystems applicaties die binnen scope vallen van migratie?	Nee, dat kunnen wij niet. Bovendien is de strekking van de Wens ook gericht op migratie-aanpak en niet sec op Migratie van bestaande applicaties.
123	Beschrijvend document	Par. 2.1	Pag. 8		Wat verstaat de Opdrachtgever onder een succesvolle migratie (bijv. 1-op-1 overzetting, functionele equivalentie, of herbouw/optimalisatie)?	In deze aanbesteding wordt niet gevraagd om de migratie van bestaande applicaties. In Wens 1 wordt uitsluitend gevraagd om een uitwerking van een migratie-aanpak, waarmee Inschrijver inzichtelijk maakt hoe een migratie in algemene zin zou worden vormgegeven.
124	Bijlage A. Specificatie van de opdracht				Is het toegestaan om een oplossing aan te bieden die bestaat uit meerdere geïntegreerde componenten of platformen, in plaats van één enkel low-code platform?	Dit is toegestaan conform GUE 45.
125	Bijlage A. Specificatie van de opdracht				Staat de Opdrachtgever open voor een architectuur waarbij de gebruikerservaring en procesorkestratie losgekoppeld zijn van de onderliggende low-code engine?	De Aanbestedende dienst merkt op dat onvoldoende duidelijk is wat met deze vraag wordt bedoeld. Om die reden kan de vraag niet inhoudelijk worden beantwoord zoals gesteld.
126	Bijlage A. Specificatie van de opdracht				Is volledige on-premise hosting verplicht voor alle componenten, of is een hybride invulling toegestaan mits voldaan wordt aan de gestelde security-eisen?	De Aanbestedende dienst bevestigt dat volledige On-premise hosting verplicht is voor alle Componenten van de Low-code Oplossing. Een hybride invulling is binnen deze Aanbesteding niet toegestaan, ongeacht de getroffen security-maatregelen.
127	Bijlage A. Specificatie van de opdracht				Wordt een gefaseerde migratiestrategie toegestaan waarbij tijdelijk meerdere platformen naast elkaar bestaan?	Het is voor Aanbestedende dienst onvoldoende duidelijk wat concreet de vraag is en aan welk onderdeel van de aanbestedingsdocumenten deze vraag gerelateerd is. Daardoor kan er niet tot beantwoording worden overgegaan.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
128	Bijlage A. Specificatie van de opdracht				Kunt u nader specificeren wat wordt verstaan onder een “air-gapped Private Marketplace” en welke beperkingen dit oplegt aan componentgebruik en updates?	Een Air-gapped Private Marketplace is een intern, self-contained distributiemechanisme voor Componenten dat volledig draait binnen een gesloten, niet-met-internet verbonden netwerkzone. Alle artefacten (modules, packages, connectors, templates, Updates) worden lokaal gehost, beheerd en gedistribueerd, zonder enige vorm van inkomend of uitgaand verkeer naar Public Marketplaces of cloudservices. De marketplace-functionaliteit moet volledig operationeel blijven binnen de Air-Gap, inclusief zoeken, downloaden, publiceren, versiebeheer, governance en auditing. Het platform mag geen runtime- of update-afhankelijkheden hebben van externe endpoints, API's of vendor-infrastructuur. Alle benodigde metadata, binaries en update-mechanismen moeten binnen de private omgeving beschikbaar zijn. Toegang tot de Public Marketplace is centraal geblokkeerd, met optionele curator-toegang via strikt gecontroleerde outbound-polices om componenten handmatig te importeren en te publiceren naar de Private Marketplace. Deze curator-toegang is gescheiden, auditeerbaar en beperkt tot een kleine, beheersbare groep.
129	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.2	Pag. 11		In hoeverre heeft Opdrachtnemer vrijheid in de inrichting van CI/CD, en in welke mate moeten bestaande tools (Tekton, ArgoCD, Bitbucket) verplicht worden gebruikt?	De Aanbestedende dienst verwijst voor de beantwoording naar GUE 15 en GUE 16, waarin de uitgangspunten en verplichtingen ten aanzien van CI/CD zijn vastgelegd. Deze bepalingen geven aan in welke mate bestaande voorzieningen moeten worden gebruikt en welke ruimte er is voor eigen invulling door de Opdrachtnemer.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
130	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 3.2	Pag. 16	GUE 47 en GUE 48	In Bijlage A – Specificatie van de opdracht worden eisen gesteld ten aanzien van backend code, een installeerbare IDE op een desktop en versiecontrole. Deze eisen lijken een specifieke invulling van de ontwikkelomgeving voor te schrijven. Kunt u toelichten in hoeverre deze eisen als harde randvoorwaarde gelden, dan wel als één mogelijke invulling van de onderliggende functionele behoefte? Tevens verzoeken wij u te bevestigen dat oplossingen die de onderliggende doelstellingen (zoals ontwikkelcontrole, samenwerking, beveiliging en beheersbaarheid binnen de gestelde beveiligingskaders) op een andere wijze realiseren, eveneens zijn toegestaan, ook indien deze geen gebruik maken van een lokaal installeerbare IDE of traditionele backend code. Indien deze eisen als verplicht worden gehandhaafd, verzoeken wij u te motiveren waarom een dergelijke specifieke technische invulling noodzakelijk is en hoe wordt geborgd dat daarmee geen onbedoelde beperking van mededinging ontstaat.	De Aanbestedende dienst verwijst naar GUE 47, waarin expliciet is bepaald dat de Low-code Oplossing gebruikmaakt van een IDE of een webclient voor het ontwikkelen van backend-functionaliteit. Daarmee wordt geen verplichting opgelegd tot uitsluitend een lokaal installeerbare IDE; beide varianten zijn toegestaan, mits zij voldoen aan de gestelde eisen ten aanzien van ontwikkelcontrole, beveiliging, versiebeheer en beheersbaarheid. De Aanbestedende dienst is van oordeel dat deze eisen proportioneel zijn en geen onbedoelde beperking van de mededinging vormen. De eisen zijn functioneel gemotiveerd vanuit de behoefte aan controleerbare, herleidbare en beheersbare ontwikkeling binnen de beveiligde on-premises omgeving. Binnen deze kaders biedt GUE 47 voldoende ruimte voor verschillende technische invullingen, waaronder web-gebaseerde ontwikkelomgevingen.
131	Beschrijvend document	Par. 2.1	Pag. 8		Kunt u nader toelichten hoe de migratie-aanpak wordt beoordeeld binnen de gunningscriteria (bijv. nadruk op tooling, referenties, risico's)?	De Aanbestedende dienst verwijst naar het Beschrijvend Document, waarin de weging van de Wensen is opgenomen. De migratie-aanpak maakt onderdeel uit van deze Wensen en wordt beoordeeld overeenkomstig de in het document vastgelegde beoordelingssystematiek en wegingsfactoren. Daarnaast wordt verwezen naar de Specificatie van de Opdracht (Bijlage A.), waarin de betreffende Wens en het bijbehorende beoordelingskader volledig zijn uitgewerkt. In deze bijlage is beschreven welke aspecten worden beoordeeld en op welke wijze de beoordeling plaatsvindt.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
132	Beschrijvend document	Par. 2.1	Pag. 8		In hoeverre speelt het voorkomen van vendor lock-in een rol in de beoordeling van de aangeboden oplossing?	Het voorkomen van vendor lock-in speelt geen afzonderlijke of expliciete rol als zelfstandig beoordelingscriterium in de beoordeling. Aspecten die samenhangen met het beperken van afhankelijkheden van één leverancier zijn echter impliciet geborgd via de in de Aanbestedingsdocumenten opgenomen technische, architecturale en niet-functionele eisen, zoals eisen ten aanzien van: Er vindt derhalve geen expliciete toets of score plaats op “vendor lock-in” als zodanig; de beoordeling blijft beperkt tot de gepubliceerde eisen en gunningscriteria. Zie tevens het antwoord op Vraag#63.
133	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 6.3.1	Pag. 34		Kunt u toelichten welke rolverdeling wordt verwacht tussen Opdrachtgever en Opdrachtnemer binnen het Low-code Center of Excellence?	Er wordt onderscheid gemaakt tussen Realisatie fase en Operationele fase. Tijdens de Realisatie verwacht de Aanbestedende dienst, onder andere, ondersteund te worden bij de inrichting van een CoE. De verwachtingen hieromtrent staan beschreven in paragraaf 2.5.2. van het Beschrijvend Document en in paragrafen 6.2 en 6.3 van Bijlage A. Tijdens de Operationele fase is het de bedoeling dat Opdrachtgever op eigen kracht het CoE uitbaat. Op basis van de optionele Additionele dienstverlening kan Opdrachtgever de Opdrachtnemer inschakelen.
134	Bijlage 7. Security documenten				Wat is de verwachte verhouding tussen on-site en remote werkzaamheden, mede in relatie tot werkzaamheden in kritische ruimten?	De verwachting is dat (nagenoeg) alle werkzaamheden welke door de Opdrachtnemer worden uitgevoerd buiten de kritische ruimten zullen plaatsvinden.
135	Bijlage 7. Security documenten				Kunt u specificeren welke concrete eisen en toetsingscriteria voortvloeien uit BIO2 voor deze opdracht?	Van de Opdrachtnemer mag worden verwacht dat deze alle noodzakelijke technische en organisatorische maatregelen ondersteunt die de Opdrachtgever in staat stellen om aan de BIO2 te voldoen. Dit houdt in dat de Opdrachtnemer voorzieningen biedt voor onder meer logging, monitoring, toegangsbeheer, encryptie, incidentmelding, auditrechten en integratie met de beveiligingskaders van de Opdrachtgever. Daarnaast mag worden verwacht dat de Opdrachtnemer geen functionaliteit, architectuurkeuzes of beperkingen introduceert die BIO-conforme beveiliging onmogelijk maken of aantoonbaar belemmeren. De eindverantwoordelijkheid voor BIO-naleving blijft bij de Opdrachtgever, maar de Opdrachtnemer is verplicht om deze naleving volledig te faciliteren.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
136	Bijlage 7. Security documenten				Is het toegestaan om open-source componenten toe te passen binnen de oplossing, rekening houdend met de gestelde security- en air-gap vereisten?	In UE 12 en UE 14 wordt impliciet kenbaar gemaakt dat de Low-code Oplossing Open Source Componenten mag bevatten. GUE 56 en GUE 57 vereisen dat de Oplossing Air-gapped moet kunnen functioneren en Support biedt voor een Air-gapped omgeving.
137	Bijlage 3. Concept wachtkamer overeenkomst		Pag. 2 en 3		Opdrachtnemer stelt voor dat bij activering van de Wachtkamerovereenkomst dezelfde aansprakelijkheidslimieten gelden als in de Concept Overeenkomst. Kan Opdrachtgever hiermee akkoord gaan?	Antwoord volgt.
138	Bijlage V. Model klantreferenties				In de documentkop van Bijlage V. Model klantreferenties wordt verwezen naar 'Bijlage IV'. Kunt u bevestigen of dit een redactionele fout betreft en dat dit document correct als Bijlage V moet worden beschouwd?	Dit betreft inderdaad een redactionele fout. De definitieve versie van Bijlage V. zal hierop voorafgaand aan indieningstermin inschrijvingen worden aangepast).
139	Bijlage A. Specificatie van de opdracht Bijlage 2. Concept overeenkomst	Par. 12.3 Art. 10	Pag. 58-59		In Bijlage A worden facturatiemomenten gekoppeld aan acceptatie van o.a. Plan van Aanpak en MVP, terwijl de Concept Overeenkomst betaling koppelt aan Acceptatie conform artikel 10. Kunt u verduidelijken welke acceptatiemomenten juridisch gelden voor betaalbaarheid?	Antwoord volgt.
140	Beschrijvend document	Par. 4.2	Pag. 20-21		Wordt het aandragen van innovatieve of aanvullende werkwijzen die niet expliciet zijn gevraagd positief gewaardeerd, of buiten beschouwing gelaten?	Het aandragen van innovatieve of aanvullende werkwijzen die niet expliciet zijn gevraagd in de Aanbestedingsdocumenten wordt niet meegenomen in de beoordeling. De beoordeling vindt uitsluitend plaats op basis van de gepubliceerde eisen en Wensen. Voorstellen die daarbuiten vallen, ook indien deze als innovatief of aanvullend worden gepresenteerd, worden buiten beschouwing gelaten en hebben geen invloed op de beoordeling of scoring. Hiermee wordt geborgd dat alle Inschrijvingen objectief, transparant en gelijkwaardig worden beoordeeld op basis van dezelfde beoordelingskaders

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
141	Beschrijvend document	Par. 2.5.2	Pag. 11		Is de eis voor een volledig On-premises oplossing op Red Hat OpenShift gedurende de gehele initiële looptijd strikt, of zijn alternatieve varianten toegestaan binnen de realisatie fase?	De Aanbestedende dienst bevestigt dat de eis betrekking heeft op de startsituatie, waarin het de Low-code Oplossing volledig On-premises op Red Hat OpenShift moet kunnen functioneren. Binnen deze startsituatie is de Realisatie fase bedoeld om aan te tonen dat de Low-code Oplossing daadwerkelijk On-premises werkt en daarmee de blauwdruk vormt voor de daaropvolgende Operationele fase. Na de initiële looptijd van zes jaar kan een transitie naar een Cloud-variant worden overwogen, conform de in de Aanbestedingsdocumenten beschreven kaders. Alternatieve varianten binnen de Realisatie fase zijn daarom niet voorzien, omdat deze fase specifiek dient om de werking van de On-premises Low-code Oplossing aan te tonen.
142	Beschrijvend document	Par. 4.2.4	Pag. 22		Hoe wordt de wens "Quantumveiligheid" concreet beoordeeld: op basis van huidige technische implementatie of roadmap/visie?	De Wens 'Quantumveiligheid' geeft Opdrachtgever inzicht in de wijze waarop Opdrachtnemer voorbereidingen treft om de risico's en dreiging die uitgaan van quantumtechnologie te mitigeren. De 6 punten geven uitwerking aan facetten van de voorbereidingen die Opdrachtgever van belang acht en worden conform beoordelingskader beoordeeld. In de beantwoording dient Opdrachtnemer zo concreet en volledig mogelijk aan te geven op welke wijze Opdrachtnemer gestructureerd toe werkt naar implementatie van 'crypto agility' en quantumveilige cryptografie in de door Opdrachtnemer geleverde Diensten en producten (en de systemen die daarvan deel uitmaken).
143	Beschrijvend document	Par. 2.1	Pag. 8		Zijn de resultaten van de pilot met Mendix en OutSystems beschikbaar ter inzage, en zo ja, kunnen deze gedeeld worden?	De resultaten van de pilot met Mendix en OutSystems zijn niet beschikbaar ter inzage en worden niet gedeeld met inschrijvers. Deze pilots zijn uitgevoerd ten behoeve van interne oriëntatie en besluitvorming. De uitkomsten maken geen onderdeel uit van de Aanbestedingsdocumenten en hebben geen zelfstandige status binnen deze Aanbesteding. De beoordeling van inschrijvingen vindt uitsluitend plaats op basis van de gepubliceerde Aanbestedingsdocumenten (inclusief de Specificaties).

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
144	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.1.3	Pag. 5		Wat wordt verstaan onder multi-tenancy binnen deze context?	Multi-tenancy binnen een low-codeplatform duidt op een gedeelde platforminstantie waarin meerdere logisch gescheiden tenants opereren, terwijl zij gebruikmaken van dezelfde onderliggende infrastructuur en runtime. Elke tenant beschikt over eigen data-isolatie, IAM-configuratie, applicaties en beveiligingsinstellingen, waardoor organisatorische domeinen strikt gescheiden blijven binnen één technisch platform. Deze architectuurbenadering maakt het mogelijk om centrale updates, schaalbaarheid en beheer uniform toe te passen, terwijl de functionele en beveiligingskaders per tenant autonoom kunnen worden ingericht. Hierdoor ontstaat een balans tussen efficiëntie in platformbeheer en strikte scheiding van verantwoordelijkheden en gegevens, conform eisen zoals de BIO.
145	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.1.3	Pag. 5		Welke mate van scheiding is vereist tussen tenants (data, applicatie, infrastructuur)?	Compleet gescheiden (tenants kunnen niet in elkaars 'keuken' kijken).
146	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.1.3	Pag. 5		Hoe wordt de verantwoordelijkheid verdeeld tussen centrale en decentrale teams?	De Aanbestedende dienst geeft aan dat het centrale beheer van het de Low-code Oplossing is belegd binnen het Center of Excellence (CoE). Het CoE is verantwoordelijk voor het platformbeheer, de centrale governance en de kaders voor gebruik en ontwikkeling. (administratieve) handelingen ten behoeve van individuele tenants worden uitgevoerd door een tenant-administrator, die binnen de betreffende tenant verantwoordelijk is voor de operationele en administratieve taken.
147	Bijlage VI. Prijzenformulier				U geeft aan op regel 24 dat een nieuw prijzenblad kan worden opgevraagd indien het aantal regels 20-23 niet voldoende is. Kunnen we een nieuw prijzenblad te allen tijde aanvragen, en zo ja: hoe? Of geldt hiervoor een uiterste termijn? Het is wellicht handiger om hiervoor op voorhand al meer ruimte voor ter beschikking te stellen.	Indien Inschrijver behoefte heeft aan extra ruimte in het prijzenblad, kan daartoe een verzoek worden ingediend via de Nota van Inlichtingen. Dergelijke verzoeken kunnen worden ingediend tot uiterlijk de deadline voor het stellen van vragen voor de tweede Nota van Inlichtingen.
148	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 4.1			De nadere overeenkomst (NOK) is de specialisatie ten opzichte van de generieke overeenkomst. Opdrachtnemer stelt daarom voor om de NOK te laten prevaleren boven de overeenkomst en dit in artikel 4.1 aan te passen. Zou u dit willen bevestigen c.q. willen aanpassen? Indien u dit niet wenst te bevestigen en/of aan te passen, wilt u dat dan motiveren?	Antwoord volgt.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
149	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 4.1			De Nota('s) van Inlichtingen is een uitwerking en de specialisatie ten opzichte van de generieke overeenkomst. Opdrachtnemer stelt daarom voor om eerstgenoemde te laten prevaleren boven de overeenkomst en dit in artikel 4.1 aan te passen. Zou u dit willen bevestigen c.q. willen aanpassen? Indien u dit niet wenst te bevestigen en/of aan te passen, wilt u dat dan motiveren?	Antwoord volgt.
150	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 8.2			De overeenkomst heeft een lange looptijd, waarbij verlenging geschiedt onder gelijkblijvende voorwaarden. Opdrachtnemer acht het passend en proportioneel dat aan de 1e zin van artikel 8.2 wordt toegevoegd: 'met uitzondering van (prijs)indexatie op basis van de nationale index die het meest aansluit op de te geleverde diensten. Zou u dit willen bevestigen c.q. willen aanpassen? Indien u dit niet wenst te bevestigen en/of aan te passen, wilt u dat dan motiveren?	Antwoord volgt.
151	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 8.3			De overeenkomst heeft een lange looptijd, waarbij verlenging geschiedt onder gelijkblijvende voorwaarden. Opdrachtnemer acht het passend en proportioneel dat aan de 1e zin van artikel 8.3 wordt toegevoegd: 'met uitzondering van (prijs)indexatie op basis van de nationale index die het meest aansluit op de te geleverde diensten. Zou u dit willen bevestigen c.q. willen aanpassen? Indien u dit niet wenst te bevestigen en/of aan te passen, wilt u dat dan motiveren?	Antwoord volgt.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
152	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 38			Dit artikel is fragmentarisch en gaat bovendien voorbij aan de praktijk van de levering van IT-producten. Bent u bereid dit artikel te vervangen door de navolgende Third Party clause? "Indien en voor zover Opdrachtnemer diensten en/of producten van derden middellijk aanbiedt en/of levert, zullen, mits door Opdrachtnemer schriftelijk aan Opdrachtgever is meegedeeld dat het om diensten en/of producten van derden gaat of indien dat anderszins kenbaar is aan, Opdrachtgever voor wat betreft die diensten en/of producten de voorwaarden van die derden van toepassing zijn, met terzijdestelling van de daarvan afwijkende bepalingen in deze voorwaarden behoudens ingeval die voorwaarden afbreuk doen aan de rechten van Opdrachtnemer zoals vastgelegd in deze voorwaarden. Opdrachtgever aanvaardt de bedoelde voorwaarden van derden. Deze voorwaarden liggen voor Opdrachtgever ter inzage bij Opdrachtnemer en Opdrachtnemer zal deze aan Opdrachtgever op zijn verzoek toezenden, dan wel door middel van zogenoemde shrinkwrap/ krimpfolie of click-through/doorklik of andere elektronische voorwaarden (doen) bekend maken. Indien en voor zover de bedoelde voorwaarden van derden in de verhouding tussen Opdrachtgever en Inschrijver om welke reden dan ook worden geacht niet van toepassing te zijn of buiten toepassing worden verklaard, geldt het bepaalde in deze voorwaarden." Indien u niet akkoord bent, verzoeken wij u zulks te onderbouwen.	Antwoord volgt.
153	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 13.8			Opdrachtnemer acht het passend en proportioneel aan de 2e zin van artikel 13.8 toe te voegen dat: 'en dit redelijkerwijs van de Opdrachtnemer gevergd kan worden'. Zou u dit willen bevestigen c.q. willen aanpassen? Indien u dit niet wenst te bevestigen en/of aan te passen, wilt u dat dan motiveren?	Antwoord volgt.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
154	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 10.2			De formulering laat Opdrachtgever ruimte om betaling te onthouden en Opdrachtnemer is volledig afhankelijk van de keuze van Opdrachtgever om al dan niet tot Acceptatie over te gaan, hetgeen Opdrachtnemer onredelijk acht. Vandaar dat Opdrachtnemer voorstelt op te nemen dat: "Indien Opdrachtgever na oplevering van het overeengekomene niet aan Opdrachtnemer kenbaar heeft gemaakt dat zij de resultaten c.q. levering heeft gereviewed (en er zijn geen bevindingen), dan wel heeft (positief/negatief) beoordeeld, dan wel heeft geaccepteerd/ niet geaccepteerd of voorlopig geaccepteerd dan wel in gebruik heeft genomen, Opdrachtnemer gerechtigd is betreffende resultaten c.q. levering te factureren Hierop is geen opschortende voorwaarde van toepassing." Bent u tot deze toevoeging bereid? Zou u dit willen bevestigen? Indien u dit niet wenst te bevestigen, wilt u dat dan motiveren?	Antwoord volgt.
155	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 10.8			Opdrachtnemer acht het passend en proportioneel het volgende aan artikel 10.8 toe te voegen: 'Het bepaalde in dit lid is niet van toepassing indien Opdrachtnemer aantoont dat Acceptatie wordt onthouden als gevolg van gebreken die Opdrachtgever redelijkerwijs bij het voor de eerste maal doorlopen van de Acceptatietest had moeten constateren.' Zou u dit willen bevestigen c.q. willen aanpassen? Indien u dit niet wenst te bevestigen en/of aan te passen, wilt u dat dan motiveren?	Antwoord volgt.
156	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 10.11			Het verhelpen van gebreken door derden op kosten van Opdrachtnemer heeft vergaande consequenties. Op de (wijze van) herstel door de derde heeft Opdrachtnemer immers geen invloed, en Opdrachtnemer kan daardoor ook niet meer instaan voor de kwaliteit. Daarnaast heeft Opdrachtnemer geen invloed op de daarvoor in rekening gebrachte kosten, hetgeen een niet in te calculeren risico met zich brengt. Opdrachtnemer stelt daarom de volgende aanpassing voor: "Indien Opdrachtnemer daaraan niet voldoet, mag Opdrachtgever het herstel na voorafgaande mededeling aan Opdrachtnemer voor diens rekening zelf verhelpen of door een derde laten verhelpen, voor zover dit redelijke, daadwerkelijk gemaakte marktconforme kosten betreffen." Kunt u hiermee instemmen?	Antwoord volgt.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
157	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 10.13			Opdrachtnemer acht het passend en proportioneel dat artikel 12.16 wordt verwijderd. Of anders dat wordt toegevoegd dat voor een tussentijdse (deel)test een gegronde reden moet zijn. Zou u dit willen bevestigen c.q. willen aanpassen? Indien u dit niet wenst te bevestigen en/of aan te passen, wilt u dat dan motiveren?	Antwoord volgt.
158	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 10			Opdrachtnemer stelt voor het volgende op te nemen als nieuw in artikel 12: 'Voor gebreken die niet binnen de overeengekomen planning kunnen worden opgelost, kan met wederzijds goedvinden worden besloten om tijdelijk een acceptabele workaround aan te brengen en/of om hiervoor later een oplossing te vinden. Zou u dit willen bevestigen c.q. willen aanpassen? Indien u dit niet wenst te bevestigen en/of aan te passen, wilt u dat dan motiveren?	Antwoord volgt.
159	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 14.2			Opdrachtnemer verzoekt aan deze bepaling toe te voegen: ', tenzij aan Opdrachtgever te wijten.' Daarnaast verzoekt Opdrachtnemer de evt. weigering van het gebruik en/of de Implementatie van Updates en Upgrades zo nodig onderdeel van de te sluiten Overeenkomst in de specifieke offertetrajecten te laten zijn. Is dat wat u betreft akkoord?	Antwoord volgt.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
160	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 16.1, 16.2 en 16.3			Zoals bekend is in voorschrift 3.9D lid 1 Gids Proportionaliteit (GP) bepaald dat de aanbestedende dienst geen aansprakelijkheid mag verlangen die op geen enkele manier is gelimiteerd. Uit Advies 331 van de Commissie van Aanbestedingsexperts volgt dat een uitsluiting van een aansprakelijkheidsbeperking in strijd is met voorschrift 3.9D GP. Door een aansprakelijkheid te beperken per gebeurtenis maar het aantal gebeurtenissen niet, is er in feite sprake van onbeperkte aansprakelijkheid. Daarnaast is een onderscheid tussen persoon-en zaakschade en alle andere schade ook niet proportioneel en daarmee niet acceptabel. Opdrachtnemer wenst dan ook, zoals tevens in de ICT-markt te doen gebruikelijk haar aansprakelijkheid voor toerekenbare tekortkoming(en) in de nakoming van de overeenkomst of anderszins, inclusief voor garanties en vrijwaringen, te beperken tot directe schade tot maximaal de waarde van de opdracht per jaar. Bent u bereid de hierboven voorgestelde wijzigingen door te voeren? Indien u niet akkoord bent, verzoeken wij u zulks te onderbouwen en een alternatieve eis te stellen die wel compliant is met de Gids Proportionaliteit en algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Zou u dit willen bevestigen c.q. willen aanpassen? Indien u dit niet wenst te bevestigen en/of aan te passen, wilt u dat dan motiveren?	Antwoord volgt.
161	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 16.4			Opdrachtnemer acht het passend, proportioneel en gangbaar in de IT-markt dat aan artikel 18.4 wordt toegevoegd: 'verminking of verlies van data en schade door bedrijfsstagnatie'. Zou u dit willen bevestigen c.q. willen aanpassen? Indien u dit niet wenst te bevestigen en/of aan te passen, wilt u dat dan motiveren?	Antwoord volgt.
162	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 16.5			Opdrachtnemer acht het passend, proportioneel en gangbaar in de IT-markt dat artikel 16.5 geen ongelimiteerde aansprakelijkheid bevat, maar dat een redelijke cap wordt toegevoegd. Opdrachtnemer acht het proportioneel dat dit bedrag overeenkomt met het bedrag voor aansprakelijkheid van andere schade. Zou u dit willen bevestigen c.q. willen aanpassen? Indien u dit niet wenst te bevestigen en/of aan te passen, wilt u dat dan motiveren?	Antwoord volgt.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
163	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 16.5			Opdrachtnemer acht het passend, proportioneel en gangbaar in de IT-markt dat artikel 16.5 geen ongelimiteerde aansprakelijkheid bevat, maar dat een redelijke cap wordt toegevoegd. Opdrachtnemer acht het proportioneel dat dit bedrag overeenkomt met het bedrag voor aansprakelijkheid van andere schade. Zou u dit willen bevestigen c.q. willen aanpassen? Indien u dit niet wenst te bevestigen en/of aan te passen, wilt u dat dan motiveren?	Antwoord volgt.
164	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 18.1			Bent u bereid te wijzigen dat de termijn van 30 dagen begint te lopen vanaf de factuurdatum? Wilt u verder in verband daarmee aan artikel 11 toevoegen dat Opdrachtgever met bekwame spoed de juistheid van de factuur zal onderzoeken en eventuele onjuistheden of vermoede onjuistheden aan Inschrijver zal melden? Zou u dit willen bevestigen c.q. willen aanpassen? Indien u dit niet wenst te bevestigen en/of aan te passen, wilt u dat dan motiveren?	Antwoord volgt.
165	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 19.1			Teneinde eventuele misverstanden te voorkomen zou Opdrachtnemer graag zien dat deze bepaling als volgt wordt aangevuld: "Dit laat de bevoegdheid van Opdrachtnemer onverlet om de aan die diensten ten grondslag liggende onderdelen, algemene beginselen, ideeën, ontwerpen, documentatie, werken, programmeertalen en dergelijke, zonder enige beperking voor andere doeleinden toe te passen en te exploiteren, hetzij voor zichzelf hetzij voor derden. Evenmin tast een overdracht van rechten van intellectuele of industriële eigendom het recht van Opdrachtnemer aan om ten behoeve van zichzelf of derden producten en/of diensten te ontwikkelen die soortgelijk zijn aan die welke ten behoeve van Opdrachtgever zijn of worden geleverd." Zou u dit willen bevestigen c.q. willen aanpassen? Indien u dit niet wenst te bevestigen en/of aan te passen, wilt u dat dan motiveren?	Antwoord volgt.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
166	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 25.1			Opdrachtnemer stelt voor om de volgende waarborgen toe te voegen aan de beoogde audit: (i) De auditor is een onafhankelijke en erkende auditor en dient geen concurrent te zijn van Inschrijver; (ii) De auditwerkzaamheden mogen de operaties / werkzaamheden van Inschrijver niet hinderen. Bent u tot deze aanpassingen bereid? Zou u dit willen bevestigen c.q. willen aanpassen? Indien u dit niet wenst te bevestigen en/of aan te passen, wilt u dat dan motiveren?	Antwoord volgt.
167	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 28.1			Omdat de verzekeringen voor Opdrachtnemer in concernverband worden afgesloten is de laatste zin van deze bepaling niet uitvoerbaar, reden waarom Opdrachtnemer dan ook voorstelt de laatste zin te schrappen. Kunt u hiermee instemmen?	Antwoord volgt.
168	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 30.2			Kunt u bevestigen dat Opdrachtnemer gerechtigd is personeel te vervangen, mits de continuïteit en het kwaliteitsniveau van de Diensten is geborgd? Zo niet, kunt u dat dan motiveren?	Antwoord volgt.
169	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 30.2			Het is niet werkbaar om voor elke onderaannemer/andere derden (waar geen beroep om aan de geschiktheidseisen te voldoen) te moeten wachten op uw toestemming. Bent u bereid dit artikel te laten vervallen, uiteraard met dien verstande dat Opdrachtnemer volledig verantwoordelijk en aansprakelijk is voor door haar ingeschakelde onderaannemers/andere derden? Zo niet, kunt u dan motiveren waarom niet?	Antwoord volgt.
170	Bijlage 2. Concept overeenkomst	Art. 32.1			De term 'ontbinden' heeft juridisch gezien het gevolg dat Opdrachtnemer de geleverde diensten moet terugnemen en dat Opdrachtnemer de door Opdrachtgever betaalde facturen moet terugbetalen. Gelet op de aard van de opdracht is dit slecht uitvoerbaar. Inschrijver vraagt u daarom het volgende toe te voegen: "Voor zover in de Voorwaarden en de Overeenkomst wordt gesproken over 'ontbinden' geldt dat dit enkel geldt voor toekomstige verplichtingen en geen ongedaanmakingsverplichtingen met zich meebrengt.". Kunt u hiermee akkoord gaan? Zo niet, kunt u dan motiveren waarom niet?	Antwoord volgt.
171	Beschrijvend document	Par. 5.3	Pag. 30		U refereert aan Bijlage VII, waarin het antwoord op uw wensen moet worden beschreven. Deze bijlage ontbreekt, en wordt ook niet meer genoemd in het overzicht van bijlagen in Hoofdstuk 7. Kunt u deze bijlage toevoegen?	Deze bijlage is komen te vervallen, dit betreft een redactionele fout. De definitieve versie van het Beschrijvend document zal hierop worden aangepast.

Europese Aanbesteding low-code oplossing
Kenmerk IUC25-011

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
172	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.1.7	Pag. 9	Wens 1	U vraagt ons om aan te geven in welke mate en op welke wijze onze Oplossing de mogelijkheid biedt om Low-code Applicaties te migreren naar onze Oplossing. Klopt ons uitgangspunt dat u hiermee doelt op reeds bestaande, door de Belastingdienst in Mendix en OutSystems ontwikkelde, applicatie te migreren? En zo ja: Kunt u ons, om een goed antwoord te geven op uw vraag, meer technisch inzicht geven in de door u reeds ontwikkelde applicaties, bijvoorbeeld via een data room?	Het gaat inderdaad om genoemde applicaties, maar niet expliciet om het migreren ervan. Doel van de opgenomen Wens is het verkrijgen van inzicht in de migratiemogelijkheden (i.c. complexiteit, resources en overige kosten)
173	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.1.7	Pag. 9	Wens 1	Gaat u er van uit dat onze oplossing zowel Mendix als OutSystems biedt, of verwacht u dat we een van beide platforms kiezen?	Het is voor Aanbestedende dienst onvoldoende duidelijk wat concreet de vraag is en aan welk onderdeel van de aanbestedingsdocumenten deze vraag gerelateerd is. Daardoor kan er niet tot beantwoording worden overgegaan.
174	Beschrijvend document	Par. 2.5.3	Pag. 12-13		Verwacht opdrachtgever een pricing voor licenties voor de initiële looptijd?	Opdrachtgever verwacht dat Inschrijvers in het Prijzenformulier een Prijs voor Licenties per gebruikjaar opneemt. De vergelijkingswaarde (Inschrijfprijs) wordt berekend op basis van de initiële looptijd van 6 jaar. De aangeboden Prijzen staan vast gedurende de gehele looptijd van de Overeenkomst (met de mogelijkheid tot indexatie conform de Specificaties opgenomen in paragraaf 12.4).
175	Beschrijvend document Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 1.0 Par. 2.1 en 2.3 Par. 4.1 Par. 2.1.1 en 2.1.4	Pag. 4 Pag. 8-9 Pag. 20 Pag. 5-6	GUE 1, GUE 2, GUE 3, GUE 9 en GUE 14	De aanbesteding vraagt expliciet om een low-code application development platform. Kan de Aanbestedende dienst toelichten of hiermee uitsluitend een generiek, UI-gedreven low-code applicatieplatform wordt bedoeld, of dat ook zaak-, proces- en besluitgedreven platformen kunnen aanbieden wanneer zij aantoonbaar bijdragen aan de doelen van snellere voortbrenging, wendbaarheid, standaardisatie, hergebruik, governance en beheersbaarheid?	Opdrachtgever hanteert een brede definitie van een Low-code Oplossing, waarbij onder meer wordt verstaan: ontwikkeling via een visuele, modelgedreven omgeving met ondersteuning voor UI-ontwikkeling, drag-and-drop functionaliteit en configuratie in plaats van traditionele handmatige softwareontwikkeling. De Low-code Oplossing dient generiek inzetbaar te zijn voor de realisatie verschillende typen Low-code applicaties. De uitvraag is niet uitsluitend bedoeld voor de realisatie van zaak- of procesgerichte systemen, maar juist voor een breder toepassingsgebied binnen de organisatie.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
176	Beschrijvend document	Par. 4.1	Pag. 20		De huidige eisen lijken volledige vormgevingsvrijheid via Cascading Style Sheets (CSS) als knock-out criterium te stellen. Kan de Aanbestedende dienst toelichten welk functioneel doel deze vereisten dienen voor de Belastingdienst, en is zij bereid deze eisen te herformuleren naar een functionele eis gericht op gebruiksvriendelijkheid, toegankelijkheid en beheersbaarheid, in plaats van volledige CSS-vrijheid?	Opdrachtgever hanteert de Rijkshuisstijl. Deze ziet onder meer toe op het gebruik van logo's, typografie, iconen, kleuren en onderlinge verhoudingen tussen UI-elementen. Daarnaast kennen verschillende organisatieonderdelen, zoals de Belastingdienst, Douane en Toeslagen, een eigen visuele identiteit, waarbij met name kleurgebruik een onderscheidende factor is. Opdrachtgever wenst deze huisstijl (inclusief varianten per organisatieonderdeel) consistent toe te passen binnen de (interne) Low-code Applicaties die met de Oplossing worden ontwikkeld. Opdrachtgever behoudt de eisen in zijn aanvraag, specifiek GUE 1, GUE 2 en GUE 3.
177	Bijlage A. Specificatie van de Opdracht	Par. 2.1.1	Pag. 5	GUE 1, GUE 2 en GUE 3		
177	Beschrijvend document	Par. 2.3	Pag. 9		Is de Aanbestedende dienst het ermee eens dat gestandaardiseerde UI-concepten, die de focus leggen op efficiënt zaakgericht werken, uniforme gebruikerservaring, governance en hergebruik, passend kunnen zijn voor de processen van de Belastingdienst en daarom niet bij voorbaat uitgesloten zouden moeten worden?	Opdrachtgever heeft alle Specificaties zorgvuldig opgesteld en deze zullen gehandhaafd blijven.
178	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.1.4	Pag. 6	GUE 9	De eis voor drag-and-drop samenstelling van componenten lijkt low-code impliciet te definiëren als UI-gedreven applicatieontwikkeling. Kan de Aanbestedende dienst bevestigen dat het doel van deze eis is om aanpasbaarheid en wendbaarheid te waarborgen, en niet het afdwingen van een specifiek ontwikkelparadigma, zoals UI-bouw via drag-and-drop?	Opdrachtgever hanteert een brede definitie van een Low-code Oplossing, waarbij onder meer wordt verstaan: ontwikkeling via een visuele, modelgedreven omgeving met ondersteuning voor UI-ontwikkeling, drag-and-drop functionaliteit en configuratie in plaats van traditionele handmatige softwareontwikkeling.
179	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.1.4	Pag. 6	GUE 9	Is de Aanbestedende dienst bereid GUE 9 te verbreden, zodat ook platformen kunnen aanbieden die wendbaarheid realiseren via configuratie van processen, zaken, gegevensmodellen en beslislogica, zonder drag-and-drop UI-bouw als primair mechanisme te vereisen?	Opdrachtgever handhaaft de gestelde eis.
180	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.1.4	Pag. 6	GUE 14	GUE 14 lijkt de inzet van de meetapplicatie Sigrid (SIG) verplicht te stellen en veronderstelt analyse van gegenereerde broncode als maatstaf voor kwaliteit en onderhoudbaarheid. Kan de Aanbestedende dienst toelichten waarom gekozen is voor een specifieke code-analysetool als knock-out criterium, in plaats van een doelgerichte eis op aantoonbare kwaliteit, onderhoudbaarheid, governance en lifecycle management?	De Aanbestedende dienst bevestigt dat voor GUE 14 bewust is gekozen voor het gebruik van Sigrid. Dit is een harde eis die geldt voor de gehele IV-organisatie en vormt een vast onderdeel van de wijze waarop kwaliteit, onderhoudbaarheid en technische borging worden beoordeeld en bewaakt.

Nr.	Document	Paragraaf	Pagina	Eis/wens	Vraag	Antwoord
181	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.1.4	Pag. 6	GUE 14	Is de Aanbestedende dienst bereid GUE 14 zodanig te herformuleren dat ook modelgedreven platformen, waarbij kwaliteit en onderhoudbaarheid worden geborgd via expliciete modellen, regels, toetsingskaders, governance en lifecycle-managementprocessen, kunnen aantonen dat zij aan de doelstelling voldoen?	Nee. De Aanbestedende dienst is niet voornemens GUE 14 te herformuleren. Het gebruik van Sigrid is een harde eis vanuit de organisatie en maakt integraal onderdeel uit van de kwaliteitsborging zoals deze in de Aanbestedingsdocumenten is vastgelegd.
182	Bijlage A. Specificatie van de opdracht	Par. 2.1.4	Pag. 6	GUE 14	Overweegt de Aanbestedende dienst, mede gezien het zaak- en procesgedreven karakter van de uitvoeringspraktijk van de Belastingdienst en de ervaringen bij vergelijkbare uitvoeringsorganisaties, om de GUE-eisen functioneler en doelgerichter te formuleren, zodat de markt oplossingen kan aanbieden die optimaal aansluiten bij complexe, langdurige zaakafhandeling, beleids- en wetswijzigingen, uitlegbaarheid, rechtmatigheid en auditability?	Opdrachtgever heeft alle Specificaties zorgvuldig opgesteld en deze zullen gehandhaafd blijven.
183	Beschrijvend document	Par. 3.1	Pag. 15		Volgens het Beschrijvend Document is de deadline voor het indienen van vragen 'Wo. 27 mei 2026, 24:00 uur', in de planning op TenderNed staat een tijdstip van wo. 27 mei 12.00 vermeld, hetgeen dus afwijkt van het Beschrijvend Document.	De tijdstippen zoals vermeld in tenderNed zijn leidend.